

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Jure Jesenovec

EU kot varnostni akter v Maliju

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Jure Jesenovec

Mentor: doc. dr. Rok Zupančič

EU kot varnostni akter v Maliju

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Iskrena hvala mentorju doc. dr. Roku Zupančiču za pomoč, usmeritve in nasvete pri pisanju diplomskega dela. Zahvaljujem se tudi družini in prijateljem za vso podporo in za to, da mi bo predvsem zaradi njih obdobje študija ostalo v lepem spominu.

EU kot varnostni akter v Maliju

Diplomsko delo proučuje delovanje EU v Maliju na varnostnem področju, še posebej delovanje misij EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali. V teoretičnem delu je najprej predstavljen metodološki okvir, po katerem je v predzadnjem poglavju ocenjena uspešnost obeh misij. V nadaljevanju tega dela so opisane temeljne značilnosti in zgodovina Malija ter varnostna politika EU do Afrike (še posebej do Malija). Sledi študija primera, v kateri je analizirano varnostno stanje v Maliju pred misijama EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali, opravljena je analiza uradnih dokumentov, ki so podlaga za obe misiji, analizirani pa so tudi cilji in delovanje obeh misij. Na koncu so povzete temeljne ugotovitve diplomskega dela, podana pa je tudi ocena uspešnosti obeh misij. Ugotovil sem, da je ustanovitev obeh misij prispevala k izboljšanju varnostnega stanja v Maliju in da je v severnem delu Malija težje zagotavljati varnost kot v južnem delu države. Trenutno lahko obe misiji kljub določenim pomanjkljivostim ocenimo kot relativno uspešni, saj njuno delovanje kaže pozitivne rezultate pri usposobljenosti in zmogljivostih malijske vojske in malijskih varnostnih sil.

Ključne besede: EU kot varnostni akter, Mali, EUTM-Mali, EUCAP Sahel Mali.

The EU as a security actor in Mali

The thesis examines the functioning of the EU in Mali in the security field, in particular the functioning of EUTM-Mali and EUCAP Sahel Mali. At the beginning of the theoretical part of the thesis the methodological framework, according to which the penultimate chapter evaluates the effectiveness of both missions, is presented. Continuation of this part describes the fundamental characteristics and history of Mali and security policy of the EU towards Africa (especially towards Mali). In the next part of the thesis the security situation in Mali before EUTM-Mali and EUCAP Sahel Mali is analyzed, the analysis of official documents, which are the basis for both missions, is carried out and the objectives and functioning of both missions are analyzed. At the end of the thesis the basic findings are summarized and the assessment of the effectiveness of both missions is provided. I found out that the establishment of both missions contributed to the improvement of the security situation in Mali and that it is more difficult to ensure security in the northern part of Mali than in the southern part of the state. Currently, both missions can be evaluated as relatively successful (despite certain shortcomings), since their activities have shown positive results in terms of competence and capability of Malian army and the Malian security forces.

Key words: The EU as a security actor, Mali, EUTM-Mali, EUCAP Sahel Mali.

KAZALO

1 UVOD	8
1.1 CILJI DIPLOMSKEGA DELA IN OPREDELITEV PROBLEMA	9
1.2 OMEJITVE DIPLOMSKEGA DELA	9
1.3 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE IN TEZI	9
1.4 METODOLOGIJA	10
1.5 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA	10
2 TEORETSKI OKVIR	10
2.1 DOSEGANJE NOTRANJIH CILJEV	10
2.2 NOTRANJA USTREZNOST	11
2.3 DOSEGANJE ZUNANJIH CILJEV	12
2.4 ZUNANJA USTREZNOST	13
2.5 OCENJEVANJE USPEŠNOSTI	13
3 REPUBLIKA MALI: POLITIČNO-VARNOSTNI VIDIKI	14
3.1 GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI	14
3.2 ZGODOVINA	15
3.2.1 Zgodnja zgodovina	15
3.2.2 Francoska kolonizacija in neodvisnost	15
3.2.3 Enopartijski sistem	16
3.2.4 Tranzicija v večstrankarsko demokracijo	17
3.3 DRUŽBENE ZNAČILNOSTI	18
3.4 GOSPODARSTVO	19
4 EU KOT GLOBALNI VARNOSTNI AKTER	20
4.1 PRISTOP EU K PREPREČEVANJU KONFLIKTOV	21
4.1.1 Strategija	21
4.1.2 Instrumenti	22
4.1.3 Politika (implementacija)	22
4.2 POTREBNE SPOSOBNOSTI	23
4.3 VARNOSTNA POLITIKA EU DO AFRIKE	25
4.3.1 Varnostna politika EU do Malija	26
5 OPIS VARNOSTNEGA STANJA V MALIJU PRED MISIJAMA EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI	28
5.1 UPOR TUAREGOV	28
5.2 DRŽAVNI UDAR	29

5.3 NADALJEVANJE OFENZIVE	30
5.4 ISLAMSKO-NACIONALISTIČNI KONFLIKT.....	30
5.5 TUJE POSREDOVANJE	31
6 ANALIZA CILJEV IN DELOVANJA MISIJ EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI	33
6.1 ANALIZA URADNIH DOKUMENTOV, KI SO PODLAGA ZA MISIJI EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI	33
6.2 ANALIZA DELOVANJA MISIJ EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI	34
6.2.1 EUTM-Mali.....	34
6.2.2 EUCAP Sahel Mali	36
6.3 ANALIZA USPEŠNOSTI MISIJ EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI	37
6.3.1 Doseganje notranjih ciljev	38
6.3.1.1 EUTM Mali	38
6.3.1.2 EUCAP Sahel Mali	38
6.3.2 Notranja ustreznost.....	39
6.3.3 Doseganje zunanjih ciljev	39
6.3.4 Zunanja ustreznost	40
6.3.5 Sklep	40
7 ZAKLJUČEK	40
8 LITERATURA.....	43

SEZNAM KRATIC

ADEMA – *Alliance pour la Démocratie au Mali* (Zavezništvo za demokracijo v Maliju)

AFISMA – *African-led International Support Mission to Mali* (Afriško vodena mednarodna podporna misija v Maliju)

AQIM – *Al Qaeda in Islamic Maghreb* (Al-Kaida za islamski Magreb)

AU – Afriška unija

CNRDR – *National Committee for the Restoration of Democracy and State* (Nacionalni odbor za ponovno vzpostavitev demokracije in države)

CSDP – *Common Security and Defence Policy* (Skupna varnostna in obrambna politika)

ECOWAS – *Economic Community of the West African States* (Gospodarska skupnost zahodnoafriških držav)

EU – Evropska unija

EUCAP Sahel Mali – *EU Capacity Building Mission in Mali* (Misija EU za krepitev zmogljivosti v Maliju)

EUTM-Mali – *EU Training Mission in Mali* (Misija EU za usposabljanje oboroženih sil Malija)

FNLA – *National Liberation Front of Azawad* (Narodnoosvobodilna fronta Azavada)

IFS – *Instrument for Stability* (Instrument za stabilnost)

IMF – *International Monetary Fund* (Mednarodni denarni sklad)

MINUSMA – *Mission Multidimensionnelle Intégrée des Nations Unies pour la Stabilisation au Mali* (Misija OZN za stabilizacijo v Maliju)

MNLA – *National Movement for the Liberation of Azawad* (Nacionalno gibanje za osvoboditev Azavada)

NATO – *North Atlantic Treaty Organisation* (Organizacija Severnoatlantske pogodbe)

OZN – Organizacija združenih narodov

PVO – Politični in varnostni odbor

RRM – *Rapid Reaction Mechanism* (Mehanizem za hitro reagiranje)

SSDS – *Strategy for Security and Development in the Sahel* (Strategija za varnost in razvoj Sahela)

UDPM – *Union Démocratique du Peuple Malien* (Demokratska unija malijskega ljudstva)

VB – Velika Britanija

VOEU – Vojaški odbor EU

VS – Varnostni svet

ZDA – Združene države Amerike

1 UVOD

Afrika je verjetno najbolj ogrožena izmed vseh celin. Predvsem suženjstvo in kolonizacija (in kasneje dekolonizacija), ki so ju v preteklosti v največji meri izvajale evropske države, sta največja razloga za varnostne probleme, s katerimi se danes sooča večji del afriških držav, velik vpliv na to problematiko pa je imela tudi hladna vojna. Afriški kontinent je namreč nemiren že od 16. stoletja, ko so Evropejci pričeli poseljevati Novi svet, ki so ga v veliki meri gradili tudi z izkoriščanjem sužnjev iz Afrike. Trgovina s sužnji je na to celino prinesla ogromno socialno, politično in demografsko nestabilnost (Mbeki 2010).

Koncu trgovine s sužnji v 19. stoletju je sledila kolonizacija Afrike s strani evropskih sil, ki so želele izkoriščati ogromna afriška naravna bogastva (Mbeki 2010). Na Berlinski konferenci, ki je potekala v letih 1884–85, so določili osnovna pravila o tem, kako si bodo Afriko razdelili med seboj. Ta konferenca se je izkazala kot usodna, saj je sprožila drugo fazo nestabilnosti v Afriki, ki se je začela z odporom proti kolonizaciji in prisilnemu delu ter končala z bojem za neodvisnost po drugi svetovni vojni (Gerbec 2007, 22–23; Mbeki 2010).

Po letu 1945 se je pričela hladna vojna, ki je prav tako igrala pomembno vlogo v nadaljnji destabilizaciji Afrike. Ves svet je bil zajet v tekmovanje za sfere nadzora in vpliva med zahodnimi (kapitalističnimi) silami pod vodstvom Združenih držav Amerike in vzhodnimi (komunističnimi) silami pod vodstvom Sovjetske zveze. Oba tabora sta tekmovala za nadzor nad novimi neodvisnimi afriškimi državami oziroma za to, da se ne bi povezale z nasprotnim taborom (Mbeki 2010).

Zelo velik problem predstavlja tudi dejstvo, da afriških držav (razen redkih izjem) niso ustanovili Afričani, temveč evropske sile na prej omenjeni Berlinski konferenci. Zaradi nezdgovinskih, nelogičnih in nerazumnih mej se afriške države srečujejo s šibko pripadnostjo njihovih državljanov do njih in obratno (Gerbec 2007, 28). Tudi zaradi tega je v zadnjih petdesetih letih v afriških državah prišlo do številnih konfliktov, zlasti državljanskih vojn, medplemenskih vojn, pogromov, secesijskih vojn, državnih udarov in (poskusov) genocidov (Mbeki 2010).

Zgoraj omenjeni dejavniki so najpomembnejši razlogi za to, da so afriške države danes nezmožne primerno reševati svoje rasne, etnične, verske in ekonomske razlike oziroma

probleme, ki zagotavljajo plodna tla za nastanek in uspevanje različnih uporniških skupin. Afrika se zato trenutno nedvomno sooča z največjo grožnjo politični stabilnosti po padcu kolonializma v sredini 20. stoletja. Grožnja prihaja predvsem iz širjenja militantnih islamskih skupin na različnih koncih celine (Villa-Vicencio 2015).

Podobne probleme z uporniškimi skupinami ima v zadnjem obdobju tudi Republika Mali (v nadaljevanju Mali), ki ji pri reševanju teh problemov med drugim pomaga tudi Evropska unija (EU).

1.1 CILJI DIPLOMSKEGA DELA IN OPREDELITEV PROBLEMA

Osnovni cilj diplomskega dela je opisati in analizirati delovanje EU v Maliju na varnostnem področju. Opisal bom varnostno stanje v Maliju pred misijo EU za usposabljanje oboroženih sil Malija (*EU Training Mission in Mali* – EUTM-Mali) in civilno misijo EU v Maliju (EUCAP Sahel Mali) in analiziral uradne dokumente, ki so podlaga za obe misiji. Analiziral bom tudi cilje in delovanje (oziroma naloge) misij EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali. Na koncu diplomskega dela bom poskušal na podlagi ugotovitev verificirati raziskovalno vprašanje in tezi.

1.2 OMEJITVE DIPLOMSKEGA DELA

Pri proučevanju delovanja EU kot varnostnega akterja v Maliju se bom omejil predvsem na misiji EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali. Glede na to, da varnostni problem v Maliju še ni popolnoma končan in misiji EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali še vedno potekata, je smiselno, da proučevanje izbrane tematike omejim z datumom. Delovanje EU kot varnostnega akterja v Maliju bom zato proučeval do vključno 1. julija 2015.

1.3 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE IN TEZI

V diplomskem delu bom poskušal odgovoriti na eno raziskovalno vprašanje in verificirati dve tezi.

Raziskovalno vprašanje: Kakšne so naloge misij EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali?

Teza 1: Po ustanovitvi misij EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali se je varnostno stanje v Maliju izboljšalo.

Teza 2: V severnem delu Malija je težje zagotavljati varnost kot v južnem delu države.

1.4 METODOLOGIJA

V diplomski nalogi bom uporabil dve raziskovalni metodi, in sicer metodo analize primarnih virov, s katero bom analiziral uradne dokumente, ki so pomembni za proučevano temo, in analizo sekundarnih virov, s katero bom analiziral dela (članke, znanstvene monografije ipd.), ki so bila napisana o proučevani temi. Zaradi aktualnosti tematike (obe misiji še vedno trajata) in pomanjkanja znanstvenih in strokovnih virov na to temo se bom pri proučevanju opiral predvsem na internetne vire.

Kot metodološki aparat bom uporabil model avtorice Annemarie Peen Rodt, s pomočjo katerega lahko ocenimo, ali je bila neka (vojaška) operacija uspešna ali ne. Model pri ocenjevanju uspešnosti operacije upošteva notranje in zunanje poglede na uspeh, tako da odraža interese posredovalca, tarče in teoretičnega namena operacije (Peen Rodt 2012, 382).

1.5 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA

Na začetku diplomskega dela (v teoretičnem delu) bom opisal teoretski okvir dela ter temeljne značilnosti in zgodovino Malija. V nadaljevanju bom analiziral varnostno politiko EU do Afrike, še posebej varnostno politiko EU do Malija. Po tem delu sledi študija primera, v kateri bom opisal in analiziral varnostno stanje v Maliju pred misijama EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali, analiziral uradne dokumente, ki so podlaga za obe misiji, ter analiziral cilje in delovanje (naloge) obeh misij. V zaključku bom povzel temeljne ugotovitve diplomskega dela in poskušal verificirati postavljeni tezi in odgovoriti na raziskovalno vprašanje.

2 TEORETSKI OKVIR

Po zgoraj omenjenem modelu uspešnost operacije ocenimo s pomočjo štirih kriterijev, ki so: doseganje notranjih ciljev, notranja ustreznost, doseganje zunanjih ciljev in zunanja ustreznost.

2.1 DOSEGANJE NOTRANJIH CILJEV

V vojski se uspeh pogosto ocenjuje na podlagi (ne)izpolnjenih operativnih ciljev, zato so tudi vojaške operacije po naravi usmerjene k doseganju zastavljenih ciljev. Tovrstne operacije so običajno ocenjene glede na to, v kolikšni meri so izpolnile svoje cilje (britanski generalmajor v Peen Rodt 2012, 383). Prvi kriterij za ocenjevanje notranje uspešnosti operacije je 'doseganje notranjih ciljev'. Opozoriti je potrebno, da lahko obstaja velika razlika med

političnimi in vojaškimi cilji operacije. Doseganje notranjih ciljev takšnih operacij je potrebno oceniti predvsem z vojaškega vidika, saj je poudarek na njihovem uspešnem delovanju na terenu. Vprašanje, ali bi bila operacija sploh potrebna, tu nima nobenega pomena (Peen Rodt 2012, 383).

Operacije pogosto zasledujejo več ciljev hkrati, zato gre pri ocenjevanju doseganja ciljev običajno za to, do katere mere so cilji izpolnjeni. Operativni cilji se lahko sčasoma tudi spremenijo, kar lahko oteži postopek ugotavljanja, do katere mere so bili notranji cilji doseženi. Vsi operativni cilji niso enako pomembni, zato bi bilo enakomerno ocenjevanje doseganja ciljev zavajajoče. Za ocenjevanje, ali je operacija uspešno izpolnila svoje strateške cilje, je ključnega pomena, da so njeni operativni cilji razvrščeni glede na pomembnost in da so opredeljeni njeni glavni cilji. Čeprav ta kriterij sam po sebi ni dovolj, je za splošno oceno uspešnosti operacije ključen (Ross in Rothman 1999, Baldwin 2000 in Pushkina 2006 v Peen Rodt 2012, 383). Uspešnost se pri tem kriteriju najbolje oceni glede na to, ali je operacija izpolnila svoj mandat. Kazalniki uspeha na področju doseganja notranjih ciljev so navedeni v mandatu za vsako operacijo posebej (Peen Rodt 2012, 383).

2.2 NOTRANJA USTREZNOST

Za notranji uspeh operacije ni pomembno samo doseganje ciljev, temveč tudi na kakšen način so bili cilji izpolnjeni. Zato je treba kriterij 'doseganje notranjih ciljev' dopolniti s kriterijem 'notranja ustreznost'. To merilo ocenjuje, ali je bil način, na kakršnega je bila operacija izvedena, notranje ustrezen. Učinkovitost, pravočasnost in stroškovna učinkovitost so pri tem kriteriju ključni kazalniki uspešnosti. Pravočasnost se nanaša na napotitev sil. Da bi operacija svoje naloge izvajala na primeren način, je nujno, da so sile napotene skladno z načrtom. To ne vključuje zgolj prvih vojakov na terenu in časa, ki je potreben za doseg začetne operativne zmogljivosti, temveč tudi čas, ki je potreben za doseg polne operativne zmogljivosti. Pomembna je tudi učinkovitost, s katero operacija izpolnjuje svoje naloge. Uspešna operacija mora implementirati svoje operativne cilje čim hitreje in čim bolj učinkovito, ne da bi ogrozila svoj učinek (Diehl in britanski generalmajor v Peen Rodt 2012, 383).

Z notranjega vidika operacije je pomembno tudi, da njeni stroški niso večji od koristi za posredovalca. Stroški so pomemben del ocenjevanja notranje ustreznosti. Pri vojaških operacijah stroški posredovalca niso le finančni, temveč tudi politični. Stroškovno

učinkovitost je torej treba preučiti tako s političnega vidika notranje ustreznosti kot tudi s finančnega vidika. Za nekatere mednarodne akterje (vključno s Slovenijo) predstavljajo smrtne žrtve med vojaki, ki so napoteni na operacijo, nesprejemljivo ceno. Pogosto se omenja, da je tudi sam neuspeh operacije neprimerno tveganje (potencialni strošek) za mednarodno intervencijo. Zato nekateri mednarodni akterji ne začnajo operacij, če niso prepričani, da bodo uspele (Peen Rodt 2012, 383–384). Doseganje notranjega uspeha operacije je pomembno tudi zaradi dejstva, da je v skladu s teorijo pravične vojne upravičeno pričakovanje uspeha eno izmed temeljnih izhodišč legitimne uporabe sile (Guthrie in Quinlan v Peen Rodt 2012, 384).

2.3 DOSEGANJE ZUNANJIH CILJEV

Kriterij 'doseganje zunanjih ciljev' ocenjuje, ali je operacija uspešno prispevala k vojaškemu upravljanju nasilnega vidika konflikta (ali operacija preprečuje nadaljevanje, širjenje, eskalacijo in krepitev nasilja). Za izpolnitev tega kriterija mora operacija prispevati k uspešnemu obvladovanju konflikta. Za uspešno doseganje zunanjih ciljev ni dovolj, da operacija izpolni svoj mandat, po drugi strani pa ni potrebno, da operacija za uspešno doseganje zunanjih ciljev reši osnovni konflikt (Johansen in Reagan v Peen Rodt 2012, 384). Mirna rešitev konflikta je seveda zaželena, saj je idealna mirovna operacija tista, ki je v kratkem času sposobna preprečiti spopade in pripomore k temu, da stranke v sporu dosežejo tak dogovor, da mirovna operacija ni več potrebna. Kljub temu je potrebno ločiti med idealnim scenarijem in uspešno operacijo. Pomembno je, da omenjeni kriterij odraža, da so vojaške operacije upravljanja konfliktov običajno del širših prizadevanj za ureditev konflikta. Tovrstne operacije so z vidika doseganja zunanjih ciljev uspešne le, ko izpolnijo svojo vlogo vojaškega upravljavca konflikta v kateremkoli širšem prizadevanju za ureditev spora. Te operacije se včasih izvajajo v upanju, da bi lahko dosegle mirno rešitev spora (Diehl v Peen Rodt 2012, 384–385).

Upravljanja konfliktov ne smemo zamenjevati z reševanjem konfliktov. Obstaja velika razlika med uspešnim upravljanjem konflikta (upravljanje nasilnega vidika konflikta) in uspešno rešitvijo osnovnega konflikta. To razlikovanje v teoriji mirovnih operacij ni vedno prepoznano, je pa nujno, saj na ta način ne mešamo odgovornosti vojakov z odgovornostmi vojskujočih se strank. Spor morajo razrešiti nasprotniki v konfliktu in ne posredovalec (Johansen in Wolff v Peen Rodt 2012, 385). Osnovni namen vojaške operacije upravljanja konflikta je upravljanje nasilja in s tem ustvarjanje pogojev, v katerih bo spor mogoče rešiti.

Po kriteriju doseganja zunanjih ciljev je operacija uspešna, če se nasilje v nekem konfliktu ne nadaljuje, stopnjuje, krepi in ne prihaja do njegove difuzije (Peen Rodt 2012, 385).

2.4 ZUNANJA USTREZNOST

Kriterij 'zunanja ustreznost' ocenjuje način, na katerega poskuša operacija doseči svoje cilje. Medtem ko notranja ustreznost ocenjuje operativno uspešnost na podlagi sklopa kazalnikov (pravočasnost, učinkovitost in stroškovna učinkovitost), zunanja ustreznost ovrednoti implementacijo operacije na podlagi standardov zunaj posredovalca. Namen tega kriterija je oceniti, ali vojaška operacija upravljanja konflikta naredi več škode ali koristi. Kriterij je izpeljan iz teorije pravične vojne, ki kot pogoj za uspešno izvajanje vojaške operacije določa, da ta naredi več koristi kot škode (Guthrie in Quinlan v Peen Rodt 2012, 385). Teorija pravične vojne določa vrsto načel za pravično uporabo sile. Čeprav se vojaške sile v tovrstnih vojaških operacijah ne vojskujejo v tradicionalnem pomenu besede, so te operacije pooblašene in opremljene za uporabo sile. Udeleženci takšnih operacij so v preteklost že bili udeleženi v oboroženih spopadih, katerih neposredna posledica so občasno tudi poškodbe ali smrt ljudi. Prav zato je pomembno, da ta kriterij nadzoruje ustreznost (ne)uporabe sile (Peen Rodt 2012, 385). V teh operacijah veljajo enaka pravila kot v tradicionalnih vojnah: neborci ne smejo biti deležni neposrednega napada, poleg tega pa jih je potrebno v največji možni meri zaščititi pred tem, da postanejo kolateralna škoda. Vojaki morajo prevzeti tveganje nase in s tem preprečiti, da bi v nevarnost spravljali civilno prebivalstvo (Walzer v Peen Rodt 2012, 385).

Kriterij 'zunanja ustreznost' ocenjuje ustreznost delovanja operacije in njeno uporabo sile na terenu. Ne analizira odločitve o začetku operacije, niti ne ocenjuje drugih prizadevanj na tem področju po zaključku vojaškega upravljanja konflikta. Čeprav gre za pomembna vprašanja, ne vplivajo na ta kriterij. Osredotoča se na vidik teorije pravične vojne, ki ocenjuje uporabo sile med potekom operacije – *ius in bello* (Walzer v Peen Rodt 2012, 286). *Ius in bello* sestavljata dve ključni načeli, ki urejata ustrezno uporabo sile v vojaških operacijah. To sta načeli diskriminacije in proporcionalnosti (Peen Rodt 2012, 386).

2.5 OCENJEVANJE USPEŠNOSTI

Uspeh vojaškega upravljanja konfliktov je večdimenzionalen pojav. Operacije, ki na splošno niso uspešne, imajo lahko kljub temu tudi pozitivne učinke in obratno. Operacije, ki so deloma uspešne, so lahko vseeno koristne. Ključno je, da teoretični okvir, ki se uporablja za

ocenjevanje vojaške operacije za upravljanje konflikta, to odraža. Kategorizacija, ki bi omogočala le dihotomno ocenjevanje operacije (uspešna/neuspešna), je preveč poenostavljena, saj odsotnost popolnega neuspeha ni nujno enaka uspehu, prav tako pa tudi omejen ali delni uspeh ne pomeni avtomatično, da je bila operacija neuspešna (Peen Rodt 2012, 387).

Bistveno je, da to, v kolikšni meri so bili izpolnjeni kriteriji uspešnosti, ocenimo in ne izmerimo. Ocenjevanje mora temeljiti na podrobni preiskavi, tehtnem premisleku in dobri analizi. Ocena mora vključevati oceno načina, na katerem so bili doseženi rezultati. Takšen kvalitativni pristop k ocenjevanju uspešnosti operacij za upravljanje konfliktov omogoča skrben premislek o tem, kakšni so rezultati operacije in na kakšen način jih je dosegla (Peen Rodt 2012, 387–388).

Kljub temu, da je omenjeni teoretični okvir primarno namenjen ocenjevanju vojaških operacij, ga bom uporabil tudi pri ocenjevanju uspešnosti civilne misije EUCAP Sahel Mali, saj menim, da je tovrsten pristop k ocenjevanju uspešnosti primeren za vse vrste operacij.

3 REPUBLIKA MALI: POLITIČNO-VARNOSTNI VIDIKI

Mali je celinska država v Zahodni Afriki, ki na severu in severovzhodu meji na Alžirijo, na vzhodu na Niger, na jugovzhodu na Burkino Faso, na jugu na Slonokoščeno obalo, na jugozahodu na Gvinejo in na zahodu na Senegal in Mavretanijo. Glavno mesto države je Bamako, ki leži na jugozahodu države (Central Intelligence Agency 2015).

3.1 GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Ozemlje Malija sestavljajo obdelovalno sudansko območje na jugu, polsušno sahelско območje v osrednjem delu in sušno saharsko območje na severu. Na jugu države je savanska ravnina, na severu so planote, na severovzhodu pa so hribi, visoki do 1000 metrov nadmorske višine. Puščava prekriva približno 65 odstotkov površine države. Reka Niger tvori veliko in plodno celinsko delto in je pogosto opisana kot življenjska žila Malija, saj predstavlja vir hrane in pitne vode, ključna pa je tudi za namakanje in transport (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 5).

Podnebje se giblje od subtropskega na jugu do suhega na severu. Država je večinoma suha s štirimi ali petimi meseci deževne sezone. Večina države prejme zanemarljivo količino padavin, zato so suše stalen problem. Reka Niger v času deževnega obdobja redno poplavlja (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 5).

Država je bogata z zlatom, fosfati, kaolinom, soljo, apnencem, uranom, granitom in sadro ter ima veliko hidroelektrarn. Mali je bogat tudi z boksitom, železovo rudo, manganom, kositrom in bakrom, a teh naravnih bogastev ne izkorišča (Central Intelligence Agency 2015).

Mali se sooča z dezertifikacijo, krčenjem gozdov, erozijo tal, sušami in nezadostnimi zalogami pitne vode (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 5). Zgoraj opisani okoljski izzivi lahko privedejo do varnostnih problemov. Pomanjkanje pitne vode je lahko na primer povod za oborožene spopade med različnimi ljudstvi za nadzor nad preostalimi viri pitne vode, zato moramo pri proučevanju varnostnih problemov na nekem območju upoštevati tudi okoljske vidike varnosti (Malešič 2015).

3.2 ZGODOVINA

3.2.1 Zgodnja zgodovina

Območje, ki ga danes zajema Mali, je bilo v preteklosti del treh zahodnoafriških imperijev, ki so obvladovali transsaharsko trgovino z zlatom, soljo in ostalimi dobrinami. Nastali so na območju, ki je bilo znano kot Zahodni Sudan (obsežna savanska regija med Saharo na severu in tropskim deževnim gozdom vzdolž gvinejske obale na jugu). Za vse tri imperije sta bila značilna močno (matriarhalno) vodstvo in družba, ki je temeljila na sorodstvenih vezeh, nobeden izmed njih pa ni imel točno določenih geopolitičnih mej ali etničnih identitet (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 1).

3.2.2 Francoska kolonizacija in neodvisnost

V poznem 19. stoletju je Mali prišel pod nadzor Francije. Leta 1893 so Francozi imenovali civilnega guvernerja ozemlja, ki so ga oni imenovali Francoski Sudan. Do leta 1905 je bila večina ozemlja pod trdnim francoskim nadzorom. Francoski Sudan je postal del Federacije francoske Zahodne Afrike in zagotavljal delovno silo francoskim kolonijam na obali Zahodne Afrike. Leta 1958 se je država preimenovala v Sudansko republiko, dobila popolno notranjo avtonomijo in se pridružila Francoski skupnosti. Leta 1959 sta Sudanska republika in Senegal oblikovala Federacijo Mali, ki je junija 1960 pridobila popolno neodvisnost od Francije,

ostala pa je del Francoske skupnosti (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 2).

Po izstopu Senegala iz federacije avgusta 1960 je Sudanska republika 22. septembra 1960 postala neodvisna država Mali. Predsednik je postal Mobido Keita, ki je vzpostavil enopartijski sistem in leta 1962 državo izključil iz Francoske skupnosti. Sprejel je neodvisno afriško in socialistično orientacijo države s tesnimi vezmi s takratnim vzhodnim blokom. Izvedel je obsežno nacionalizacijo gospodarskih virov. Leta 1967 je bil Mali po postopnem gospodarskem upadu prisiljen ponovno vstopiti v Francosko skupnost (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 2–3).

3.2.3 Enopartijski sistem

Novembra 1968 je skupina nižjih vojaških častnikov pod vodstvom poročnika Mousse Traoréja v udaru brez preliivanja krvi strmoglavila Keitajev režim in vzpostavila Vojaški narodnoosvobodilni komite. Vojaški režim je poskušal reformirati gospodarstvo, toda njegova prizadevanja so oteževali politični nemiri in uničujoče suše v Sahelu v obdobju med letoma 1968 in 1974 (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 3).

V skladu z določbami ustave, sprejetimi leta 1974, je druga malijska republika postala enostrankarska država pod vodstvom Demokratične unije malijskega ljudstva (*Union Démocratique du Peuple Malien – UDPM*). V kasnejših enopartijskih predsedniških in parlamentarnih volitvah, ki so potekale junija 1979, je Traoré dobil 99 odstotkov glasov. V poznih sedemdesetih letih je Traoréjev režim uspešno zatrl študentske nemire in tri poskuse državnega udara. Na volitvah leta 1985 je bil edini predsedniški kandidat in tako ponovno izvoljen (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 3).

V poskusu reševanja gospodarskih težav je vlada izvedla nekatere reforme v sistemu državnih podjetij, ustvarila nove spodbude za zasebna podjetja, poskušala nadzorovati korupcijo, z Mednarodnim denarnim skladom (*International Monetary Fund – IMF*) pa je podpisala nov sporazum o strukturnem prilagajanju. Ljudje so postajali vedno bolj nezadovoljni z varčevalnimi ukrepi (ki jih je Maliju naložil IMF) in dojemanjem vladajoče elite, da za njih varčevalni ukrepi ne veljajo. Kot odgovor na vedno glasnejše zahteve po večstrankarski demokraciji je Traoréjev režim dovolil nekaj omejene politične liberalizacije. Na državnozbornih volitvah junija 1988 se je za vsak sedež lahko potegovalo več kandidatov iz

UDPM. Kljub temu režim še vedno ni želel uvesti v celoti razvitega demokratičnega sistema (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 3).

Leta 1990 so se pričela pojavljati kohezivna opozicijska gibanja, med njimi tudi Zavezništvo za demokracijo v Maliju (*Alliance pour la Démocratie au Mali* – ADEMA). Politično situacijo je še dodatno zapletel porast etničnega nasilja na severu države v sredini devetdesetih let. Vrnitev velikega števila Tuaregov (ki so se v času dolgotrajne suše preselili v Libijo in Alžirijo) v Mali je pripeljala do novih napetosti v regiji (med nomadskimi Tuaregi in stalnimi prebivalci). Zaradi strahu pred tuareškim secesijskim gibanjem na severu je Traoréjev režim uvedel izredno stanje in ostro zatrl tuareške nemire. Kljub podpisu mirovnega sporazuma januarja 1991 so se nemiri in občasni oboroženi spopadi nadaljevali (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 3).

3.2.4 Tranzicija v večstrankarsko demokracijo

Po padcu komunizma v Sovjetski zvezi in Vzhodni Evropi so Malijci pričeli z demonstracijami proti Traoréjevemu režimu, ki so se sprevrgle v vsesplošne izgrede. Vojska je na protestnike streljala in jih pri tem ubila več kot sto. Sledil je uspešen vojaški udar pod vodstvom podpolkovnika Amadouja Toumanija Touréja. Vodje udara so oblikovali pretežno civilen Prehodni odbor za odrešenje ljudstva, ki je nato imenoval civilno prehodno vlado. Avgusta 1991 je potekala konferenca, na kateri so sodelovali predstavniki političnih skupin, sindikatov, študentskih organizacij in ostalih družbenih skupin. Pripravili so osnutek ustave (odobren na referendumu januarja 1992), ki je vpeljal večstrankarsko demokracijo in ustanovil tretjo republiko. Potekala so tudi prizadevanja za reševanje nemirov na severu države, ki so obrodila sadove aprila 2002, ko je bil podpisan nacionalni pakt z uporniki. Med ukrepi, sprejetimi v paktu, so bili vključitev tuareških borcev v oborožene sile, demilitarizacija severa države in implementacija programov, namenjenih spodbujanju večje socialne in ekonomske integracije Tuaregov. Kljub temu se je občasno nasilje nadaljevalo vse do poznih devetdesetih let (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 3–4).

Predsedniške, državnozbornske in lokalne volitve so potekale leta 1992. Za predsednika je bil izvoljen Alpha Oumar Konaré, zgodovinar in nekdanji minister za šolstvo. V času Konaréjeve administracije je prihajalo do precejšnih napetosti med stranko ADEMA in koalicijskimi partnerji. Politična napetost se je še dodatno zaostрила po spornih predsedniških in parlamentarnih volitvah leta 1997. Takrat je ustavno sodišče zaradi 'resnih nepravilnosti'

razveljavilo prvi krog parlamentarnih volitev, v katerem je prepričljivo zmagala stranka ADEMA. Kljub temu je stranka ADEMA s svojimi zavezniki prepričljivo zmagala tudi na ponovljenih volitvah. Opozicijske stranke so zato bojkotirale predsedniške volitve, kar je Konaréju pomagalo pri ponovni izvolitvi (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 4).

Konaré se je po preteku dveh mandatov (kakršno je bilo ustavno omejeno število predsedniških mandatov) umaknil in ni kandidiral na volitvah leta 2002, na katerih je zmagal Touré, ki je (tokrat kot civilist) samostojno kandidiral na platformi narodne enotnosti. Na parlamentarnih volitvah istega leta nobena stranka ni dobila večine, zato je Touré imenoval politično vključujočo vlado (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 4). Touré je bil za predsednika izvoljen tudi na volitvah leta 2007, ki so bile splošno označene kot svobodne in poštene (Central Intelligence Agency 2015).

Burna preteklost Malija je eden izmed glavnih razlogov za trenutno stanje v državi. Suženjstvo in kolonizacija (in dekolonizacija) sta zelo pomembna razloga za varnostne probleme, s katerimi se danes soočajo številne afriške države, med njimi tudi Mali. Mnogim današnjim varnostnim problemom bi se verjetno lahko izognili, če suženjstva in kolonizacije ne bi bilo, ali če bi evropske sile dekolonizacijo izpeljale na drugačen način. Za izgradnjo stabilne države moramo najprej zgraditi uspešno, trajnostno in stabilno družbo. To zahteva vzpostavitev in razvoj zakonite, družbeno-hegemonске skupine, ki lahko nato zgradi uspešno državo. Tega evropske kolonialne sile ob svojem odhodu niso uspele zagotoviti. Namesto tega so za seboj pustile entitete, ki so le spominjale na države v pravem pomenu besede (Mbeki 2010).

3.3 DRUŽBENE ZNAČILNOSTI

V Maliju prebivajo različna ljudstva. Približno tretjino prebivalstva predstavlja ljudstvo Bambara, ki živi na rodovitnem jugu države. To ljudstvo spada v mandejsko govorno skupino, ki predstavlja približno polovico vsega prebivalstva Malija. Večje etnične skupine so še ljudstva Fula (17 odstotkov prebivalstva), Voltaic (12 odstotkov prebivalstva), Songaji (6 odstotkov prebivalstva) ter Tuaregi in Muri (po 10 odstotkov prebivalstva). Poleg uradnega jezika, ki je francoščina, je v uporabi še 13 državnih jezikov (Central Intelligence Agency 2015; Lifetrek 2008).

Po ocenah iz julija 2014 ima Mali 16.455.903 prebivalcev. 94,8 % je muslimanov, večinoma sunitov, naslednja najbolj razširjena religija pa je krščanstvo z 2,4 % (Central Intelligence Agency 2015). Islam v Maliju lahko označimo za zmernega, strpnega in prilagojenega lokalnim razmeram. Ustava vzpostavlja sekularno državo in zagotavlja pravico do verske svobode, ki jo vlada večinoma spoštuje. Odnosi med muslimani in pripadniki manjšinskih veroizpovedi so večinoma prijateljski (Library of Congress – Federal Research Division 2005, 7). V zadnjih letih so se razmere na tem področju nekoliko spremenile, o čemer bom podrobneje pisal v petem poglavju diplomskega dela.

Po ocenah iz leta 2014 je v Maliju 47,6 odstotka prebivalstva starega do 14 let, 19 odstotkov prebivalstva je starega od 15 do 24 let, 26,7 odstotka prebivalstva je starega od 25 do 54 let, 3,7 odstotka prebivalstva je starega od 55 do 64 let, 3 odstotke prebivalstva pa je starejšega od 65 let. Število prebivalstva se še vedno povečuje – v letu 2014 se je po ocenah povečalo za 3 odstotke (Central Intelligence Agency 2015). Takšna starostna struktura prebivalstva lahko predstavlja veliko varnostno grožnjo, saj nekatere teorije trdijo, da je verjetnost vojn v državi, v kateri je delež mladega prebivalstva (do 29 let) večji od 40 odstotkov, 2,3-krat večja kot v državah, ki imajo manjši delež mladega prebivalstva (Prebilič 2012).

3.4 GOSPODARSTVO

Mali, katerega BDP na prebivalca je leta 2014 znašal 1600 dolarjev, spada med 25 najrevnejših držav sveta, njegovi prihodki so odvisni predvsem od prodaje zlata in izvoza kmetijskih proizvodov. Izvoz zlata in bombaža prinese okoli 80 odstotkov celotnega dobička izvoza države. 80 odstotkov delovne sile se ukvarja s kmetijstvom ali ribolovom. Mali je še vedno odvisen od tuje pomoči. Država poskuša razviti svojo industrijo za izkopavanje železove rude, s katero želi diverzificirati dohodke iz mednarodne trgovine in s tem zmanjšati odvisnost od zlata. Vlada subvencionira proizvodnjo žit z namenom, da bi zmanjšali odvisnost države od uvožene hrane in zmanjšali ranljivost zaradi sprememb cen hrane (Central Intelligence Agency 2015).

Glavna grožnja malijskemu gospodarstvu je vrnitev k fizični negotovosti. Druge dolgoročne grožnje gospodarstvu vključujejo visoko rast prebivalstva, korupcijo, pomanjkljivo infrastrukturo in nizko stopnjo človeškega kapitala (Central Intelligence Agency 2015). Te značilnosti v povezavi z velikim deležem mladega prebivalstva pomenijo dodatni stresni faktor, saj se v tem primeru možnost (oboroženega) konflikta še poveča. Če je prej omenjen

del populacije v brezcilni situaciji, je verjetnost, da pride do oboroženih konfliktov znotraj države, veliko večja. Takšno stanje lahko privede tudi do povečanja števila otroških vojakov v državi (Prebilič 2012).

4 EU KOT GLOBALNI VARNOSTNI AKTER

Ohranjanje miru, preprečevanje konfliktov in krepitev mednarodne varnosti so pomembni elementi zunanjega delovanja EU (Lizbonska pogodba, 10A čl.). Nasilni konflikti prinašajo številne negativne posledice, zato je glavni cilj zunanjih dejavnosti EU preprečevanje konfliktov in ponovnih izbruhov konfliktov v skladu z mednarodnim pravom. Na tem področju bi lahko EU (v sodelovanju s svojimi globalnimi, regionalnimi, nacionalnimi in lokalnimi partnerji) prevzela vodilno vlogo (Svet Evropske unije v Whitman in Wolff 2012, 3).

Zgoraj zapisano stališče EU ni samoumevno. Več kot deset let je bila edina izkušnja EU na tem področju preprečevanje meddržavnih konfliktov na Zahodnem Balkanu, ki pa je bila večinoma izkušnja velikih neuspehov. Šele v začetku 21. stoletja smo lahko dobili vtis, da se je EU iz svojih preteklih napak nekaj naučila – odločilno posredovanje v Makedoniji leta 2001, ki je bilo dobro koordinirano z Organizacijo Severnoatlantske pogodbe (*North Atlantic Treaty Organisation* – NATO), je bilo upravičeno ocenjeno kot uspešno. Čeprav pot do stabilnosti in varnosti na Balkanu ni minila brez spodrseljajev, je EU očitno pridobila zadosten nadzor in samozavest pri obvladovanju konfliktov v njeni neposredni soseščini. Tako je bilo do februarja 2008, ko je Kosovo enostransko razglasilo neodvisnost, EU pa ni bila sposobna sprejeti enotnega stališča do nastale situacije (Whitman in Wolff 2012, 3).

Razvoj dejavnosti EU na področju preprečevanja konfliktov poteka pod vplivom razvoja in oblikovanja celovitega pristopa k varnosti. Zagotavljanje varnosti na vseh področjih je temeljni cilj EU, hkrati pa je tudi bistvenega pomena za njen uspeh kot globalnega varnostnega akterja. To predstavlja velik izziv pri koordinaciji velikega števila institucionalnih akterjev in političnih področij znotraj EU, tako na politično-strateškem nivoju kot na nivoju načrtovanja in operacij (Whitman in Wolff 2012, 5). Iskanje načina, kako preiti na celovit pristop, je imelo velik vpliv na to, kako so države in mednarodne organizacije pristopile k vprašanju, kako uskladiti svoje vojaške in civilne zmogljivosti na način, da bodo

te učinkovite in uspešne tudi v kompleksnih operacijah kriznega upravljanja (Williams v Whitman in Wolff 2012, 5).

Konceptualno je cilj celovitega pristopa, da posamezni akterji sodelujejo od faze načrtovanja do izvajanja aktivnosti. Njegov namen je izkoristiti ustrezne prednosti civilnih in vojaških akterjev na način, ki zagotavlja skupni pristop v vseh fazah konflikta, od stabilizacije do obnove. Celovit pristop definiramo (skozi različne politike, ki jih pojmuje kot del kriznega upravljanja EU) kot dolgotrajno ukvarjanje z neko državo ali regijo. Takšno delovanje bo skozi čas potrebovalo različne pristope kriznega upravljanja, vključno z vojaškim kriznim upravljanjem, razvojno in humanitarno pomočjo ter posredovanjem med sprtimi stranmi (Whitman in Wolff 2012, 5–6).

V nekaterih primerih je sodelovanje EU pri kriznem upravljanju manj celovito. Ciper je potencialni (čeprav omejen) primer, v katerem bi lahko EU uporabila priključitev, sredstvo, za katerega mnogi menijo, da je najmočnejši vzvod EU na področju preprečevanja konfliktov. EU v tem primeru morda res ni bila neposredno vključena v proces pogajanja, ki ga je vodila Organizacija združenih narodov (OZN), a je hkrati težko predvidevati, kako bi ta proces potekal brez EU in njene obljube o vključitvi Cipra v EU (Whitman in Wolff 2012, 6).

4.1 PRISTOP EU K PREPREČEVANJU KONFLIKTOV

Pristop EU k preprečevanju konfliktov je sestavljen iz treh elementov: strategije, instrumentov in politike (implementacije) preprečevanja konfliktov (Zupančič 2013, 46).

4.1.1 Strategija

EU nima posebej zapisane uradne strategije za preprečevanje oboroženih konfliktov, lahko pa o njej sklepamo na podlagi določenih temeljnih dokumentov in dosedanjih aktivnosti EU na tem področju. Ko je bila ustanovljena Evropska skupnost za premog in jeklo, je bilo preprečevanje konfliktov na evropskem ozemlju usmerjeno navznoter, k povezovanju držav članic skupnosti (Zupančič 2013, 123–124). »V/ devetdesetih letih 20. stoletja je v okviru razvoja Evropske varnostne in obrambne politike oz. kasneje Skupne zunanje in varnostne politike koncept preprečevanja oboroženih konfliktov /postal/ ena od prednostnih politik povezave« (European Peacebuilding Liaison Office v Zupančič 2013, 124). Najpomembnejši normativni vidik na področju varnosti je prinesla Evropska varnostna strategija, sprejeta leta 2003, ki določa, da bo EU varnejši svet skušala doseči tako, da bo v sodelovanju z drugimi

mednarodnimi organizacijami še naprej spodbujala, delovala in vlagala v sodelovanje, razvoj in integracijo, da bo spodbujala uveljavljanje človekovih pravic itd. (Svet EU 2003).

4.1.2 Instrumenti

Subjekti EU, ki delujejo na področju preprečevanja konfliktov in imajo za to na voljo različne instrumente, so se s sprejetjem Lizbonske pogodbe spremenili, število organov, zadolženih za to področje, pa se je povečalo. »Institucionalizirani sta bili dve novi funkciji: predsednik Evropskega sveta in Visoki predstavnik EU za zunanje odnose in varnostno politiko« (Duke 2004, 129). Enota za preprečevanje konfliktov in krizni menedžment (*Conflict Prevention and Crisis Management Unit*) je edina institucija, ki je pri Evropski komisiji v celoti namenjena preprečevanju konfliktov (Duke 2004, 130). Pomembni akterji so tudi posebni odposlanci, Trojka EU, Enota za načrtovanje politik in zgodnje opozarjanje (*Policy Planning and Early Warning Unit*), Krizna soba (*Crisis Room*) in Sekretariat (Zupančič 2013, 125).

Do občutnega napredka na področju civilnih zmogljivosti za preprečevanje oboroženih konfliktov je prišlo leta 2004, ko je bil objavljen akcijski načrt za civilni del Evropske varnostne in obrambne politike. »V skladu s /tem dokumentom/ so države članice dale na voljo /določeno število/ policistov, strokovnjakov za področje vladavine prava, strokovnjakov za administrativne zadeve in pripadnikov civilne zaščite, ki bi jih lahko po potrebi poslali v misije EU« (Zupančič 2013, 125–126).

4.1.3 Politika (implementacija)

»EU deluje na področju preprečevanja oboroženih konfliktov *ad hoc*, na podlagi širših strateških usmeritev povezave«, ki jih predstavlja Evropska varnostna strategija (Svet EU v Zupančič 2013, 127). »EU /ima/ poleg omenjene strateške usmeritve vrsto dokumentov, iz katerih lahko posredno sklepamo na politiko. EU k preprečevanju oboroženih konfliktov pristopa generično« (Zupančič in Grizold v Zupančič 2013, 127–128).

»EU k preprečevanju oboroženih konfliktov pristopa predvsem z diplomatskimi in gospodarskimi ukrepi ter z ukrepi, povezanimi s spoštovanjem človekovih pravic« (Zupančič 2013, 128). Ker vojaški element še ni popolnoma razvit, EU pogosto označujejo za institucijo mehke moči. Prav zato si EU močno prizadeva za razvoj lastnih vojaških zmogljivosti. »Vsekakor pa /.../ vojaški instrumenti ne morejo biti uspešni, če se EU o njihovi uporabi ne bo uskladila z drugimi mednarodnimi organizacijami, in če trši ukrepi ne bodo potekali

sočasno z delovanjem nevojaških instrumentov« (Zupančič 2013, 128–129). Veliko oviro za EU na tem področju predstavljajo tudi počasno sprejemanje odločitev in dolgotrajni administrativni postopki pred sprejetjem ukrepov (Duke 2004, 131).

4.2 POTREBNE SPOSOBNOSTI

EU mora posedovati tri sposobnosti, če želi biti uspešna na področju preprečevanja konfliktov, in sicer: sposobnost delovati, sposobnost financirati in sposobnost sodelovati in koordinirati. Za sposobnost delovanja je odločilni dejavnik politična volja. Voditelji držav se morajo strinjati, da se bodo v konflikt vmešali kot posredovalci in upravitelji, ta politična volja pa je običajno odvisna od državnih interesov in vrednot, pa tudi od vrste konflikta (omejen ali zelo razširjen) in od domnevne verjetnosti uspeha intervencije. Domnevna verjetnost uspeha je odvisna od ocene, kako dobro se lahko obstoječe sposobnosti delovanja, financiranja ter sodelovanja in koordinacije kosajo s problemi, s katerimi se bo neka intervencija najverjetneje ubadala. Na tem področju je EU od vključitve Petersberških nalog v Maastrichtsko pogodbo leta 1992 naredila velik napredek. Od takrat lahko vojaške enote držav članic izvajajo humanitarne in reševalne naloge, naloge ohranjanja miru, pa tudi bojne naloge v sklopu preprečevanja konflikta, vključno z vzpostavljanjem miru. Kasneje so na številnih sestankih Evropskega sveta obravnavali problematiko osebja in opreme. Na sestanku, ki je leta 1999 potekal v Helsinkih, so sprejeli helsinške cilje za razvoj primernih sposobnosti za krizno upravljanje, med katerimi je najpomembnejši cilj oblikovanje evropskih sil za hitro posredovanje (do leta 2003), ki naj bi bile sestavljene iz okoli 60.000 vojakov oziroma 15 brigad, sposobne pa bi bile izvajati vse Petersberške naloge. Ta cilj je do danes ostal neizpolnjen, saj takšnih sil EU še ni oblikovala, so se pa začele oblikovati bojne skupine, ki trenutno predstavljajo okoli tretjino načrtovanega obsega sil. Čeprav je prišlo v zadnjih letih do napredka na tem področju, še vedno ostaja veliko pomanjkljivosti na področjih, ki so ključna za izvajanje zahtevnejših nalog kriznega upravljanja, po drugi strani pa je razvoj primernih institucij in političnih instrumentov napredoval mnogo hitreje in uspešneje (Whitman in Wolff 2012, 11–12).

EU ima sposobnost financiranja različnih (kratkoročnih ali dolgoročnih) operacij kriznega upravljanja. Običajno ima na voljo dovolj finančnih sredstev za financiranje dolgoročnih aktivnosti skupne zunanje in varnostne politike. Kljub temu je zapleten sistem znotraj EU, ki zagotavlja transparentno porabo sredstev, dolgo časa oviral hitro izplačilo sredstev. Velika pridobitev za izboljšavo sposobnosti EU za kratkoročno financiranje je bila ustanovitev

Mehanizma za hitro reagiranje (*Rapid Reaction Mechanism – RRM*) februarja 2001. Instrument za stabilnost (*Instrument for Stability – IfS*), ki je leta 2007 zamenjal RRM, je pomenil dodatno izboljšanje sposobnosti EU za uporabo finančnih sredstev za aktivnosti kot so preprečevanje konfliktov, krizno upravljanje in operacije za izgradnjo miru. IfS zagotavlja finančna sredstva v primerih kriz (ali kriz, ki šele nastajajo), ko pravočasna dodelitev finančnih sredstev iz ostalih virov EU ni mogoča (Whitman in Wolff 2012, 12–13).

Kratkoročna komponenta Kriznega odzivanja in pripravljenosti (*Crisis response and preparedness*) je namenjena preprečevanju konflikta, podpori pokonfliktne politične stabilizacije in zagotavljanju hitrega okrevanja po naravnih nesrečah. Uporabi se lahko le v primeru (nastajajoče) krize, z namenom, da se ponovno vzpostavijo pogoji, potrebni za implementacijo razvojne pomoči EU, ki sodi med dolgoročne oblike posredovanja. Dejavnosti, ki so del kratkoročne komponente, so med drugim tudi podpora razvoju demokratičnih in pluralističnih državnih institucij, podpora mednarodnim kazenskim sodiščem, spodbujanje neodvisnih medijev, pomoč žrtvam nedovoljene uporabe strelnega orožja in podpora pri ublažitvi vpliva protipehotnih min na civilno prebivalstvo (Whitman in Wolff 2012, 13).

Dolgoročno komponento sestavljajo trije sklopi prednostnih nalog, in sicer boj (in zaščita) proti širjenju orožja za množično uničevanje, okrepitev odzivnih sposobnosti držav, ki niso članice EU, na čezmejne grožnje, kot sta terorizem in organizirani kriminal (vključno z nedovoljenim prometom z orožjem, drogami in ljudmi) ter izboljšanje izgradnje zmogljivosti, ki so potrebne pred krizo in po njej (Whitman in Wolff 2012, 13).

Sposobnost sodelovati in kooperirati ima v EU dve dimenziji, in sicer horizontalno (koordinacija med področji institucij EU, ki sodelujejo pri kriznem upravljanju) in vertikalno (med EU kot nadnacionalno organizacijo, ki ima svojo institucionalno strukturo, in državami članicami EU). Na zunanji ravni je sodelovanje in koordinacija ključnega pomena. Še posebno to velja za sodelovanje z zvezo NATO (vsaj dokler EU ne razvije svojih močnih vojaških zmogljivosti). Za EU je zelo pomembno tudi sodelovanje s tretjimi državami (nečlanicami EU in zveze NATO) in mednarodnimi organizacijami (OZN, nevladne organizacije itd.), saj je močno zavezana večstranskemu pristopu in se zaveda vzajemnih koristi sodelovanja, glede na to, da se različne organizacije specializirajo za različne naloge kriznega upravljanja in preprečevanja konfliktov (Whitman in Wolff 2012, 13–14).

Vse tri zgoraj omenjene sposobnosti so v relativno veliki meri pod nadzorom EU. Kljub temu pa učinkovitost njenih posredovanj ni odvisna zgolj od njenih lastnih sposobnosti, temveč tudi od dinamike situacije na terenu v dejanskem konfliktu, še posebej od pripravljenosti in sposobnosti lokalnih udeležencev v konfliktu, da se podredijo (ali uprejo) zunanjim prizadevanjem za obvladovanje konflikta, ki so oblikovana s strani številnih različnih dejavnikov, od katerih je EU le eden izmed mnogih (Whitman in Wolff 2012, 14).

4.3 VARNOSTNA POLITIKA EU DO AFRIKE

Po koncu hladne vojne so se v Podsaharski Afriki pojavile številne državljanske in meddržavne vojne ter vsesplošna nestabilnost. Evropska komisija je zato leta 1993 pričela intenzivno spremljati varnostne izzive, s katerimi so se soočale afriške države (Landgraf v Olsen 2012, 66). Genocid v Ruandi leta 1994 je v EU dodatno spodbudil razpravo o tem, kako v prihodnosti preprečiti takšne dogodke v Afriki. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je EU na številnih sestankih razpravljala o varnostnih problemih, sprejela pa je tudi nekaj deklaracij, v katerih je izrazila skrb zaradi pomanjkanja stabilnosti v mnogih afriških državah. Na sestanku Evropskega sveta leta 1997 je bilo sprejeto skupno stališče, da je preprečevanje konfliktov v Afriki prioriteta EU (Olsen 2012, 66; Landgraf v Olsen 2012, 66).

Poleg upravljanja nasilnih konfliktov v Afriki je prioriteta EU postala tudi promocija miru in stabilnosti, ki je postala ključni element Skupne zunanje in varnostne politike in Skupne varnostne in obrambne politike (*Common Security and Defence Policy – CSDP*) do Afrike. Za to področje je zelo pomembno tudi srečanje v Saint Maloju leta 1998, na katerem sta se nekdanji kolonialni velesili Francija in Velika Britanija (VB) dogovorili o močnejšem sodelovanju pri temah, povezanih z Afriko, kar je omogočilo učinkovitejšo politiko EU do Afrike (Olsen 2012, 66).

V praksi so tri vojaške misije, ki so se začele med junijem 2003 in marcem 2008, pokazale, da EU poseduje zmogljivosti in politično voljo za posredovanje v vojaških konfliktih v Afriki. Poudariti je potrebno, da Francija na tem področju izstopa kot izjemno aktivna akterka (v bolj ali manj odkritem sodelovanju z VB). Zelo verjetno je, da intenzivna vključenost Francije v procese odločanja EU dokazuje, da je ena izmed političnih prioritet Francije dokazovanje, da lahko EU (vsaj v Afriki) deluje kot neodvisen mednarodni upravljavec konfliktov (Olsen 2012, 70).

EU je tudi največja darovalka razvojne pomoči na svetu, največjega deleža njene pomoči pa so deležne afriške države (Evropska komisija 2007, 7–8). EU ima veliko število fondov in finančnih instrumentov, prek katerih poskuša v Afriki vzpostaviti mir in stabilnost, pomagati pri razvoju držav in zagotoviti minimalne življenjske pogoje za vse prebivalce. Z nekaterimi izmed njih poskuša tudi prepričati Afriško unijo (AU), da prevzame odgovornost za zagotavljanje miru, varnosti in razvoja v Afriki (Olsen 2012, 70–71).

Znotraj EU obstaja trden konsenz med državami članicami in institucijami EU o tem, kako promovirati in izvajati preprečevanje konfliktov. Kljub temu se še vedno pojavljajo nesoglasja pri nekaterih procesih odločanja in implementaciji politik preprečevanja konfliktov v Afriki (še posebej, ko je govora o vojaških misijah). EU na področju zagotavljanja varnosti v Afriki sodeluje predvsem z OZN in AU. OZN je za EU pomemben predvsem zaradi dejstva, da mora Varnostni svet OZN vsaki misiji podeliti mandat, da je ta legalna. AU po drugi strani z EU sodeluje pri promociji miru, varnosti in stabilnosti (Olsen 2012, 72).

EU vodi aktivno politiko upravljanja konfliktov v Afriki. Razlog za to naj bi bila predvsem združitev interesov Francije in VB ter združitev interesov znotraj EU. Združitev interesov je posledica skupne skrbi za Afriko in interesa, da bi EU pridobila status globalne upravljavke konfliktov. Kombinacija teh interesov se je manifestirala v zmožnosti EU, da deluje v številnih različnih situacijah v Afriki (Olsen 2012, 78).

4.3.1 Varnostna politika EU do Malija

Eden izmed ključnih instrumentov, ki regulirajo zunanje odnose EU s Podsaharsko Afriko (vključno z Malijem), je Sporazum iz Cotonouja, ki je bil podpisan junija 2000. Ta pravno zavezujoč sporazum posebej cilje zunanje politike EU do držav Podsaharske Afrike, vse partnerje pa zavezuje k uresničevanju teh ciljev. V nasprotju s predhodnimi sporazumi o razvojnem sodelovanju, katerih bistvo sta bila razvojna pomoč in trgovina, je sestavni del Sporazuma iz Cotonouja tudi varnost (Okemuo 2013, 223–224). Cilja tega sporazuma sta med drugim spodbujanje in pospešitev gospodarskega, kulturnega in socialnega razvoja afriških, karibskih in pacifiških držav, z namenom prispevati k miru in varnosti ter spodbujati oblikovanje stabilnega in demokratičnega političnega okolja (Sporazum iz Cotonouja, 1. čl.).

V nadaljevanju je dodatno razloženo neposredno izvajanje varnostno-razvojnega povezovanja:

Pogodbenice se zavedajo, da brez razvoja in zmanjšanja revščine ne bo trajnega miru in varnosti ter da brez miru in varnosti ne more biti trajnostnega razvoja. Pogodbenice bodo izvajale aktivno, celovito in enotno politiko izgradnje miru, preprečevanja in reševanja konfliktov ter zagotavljanja človekove varnosti, občutljive situacije pa bodo obravnavale v okviru Partnerstva. Ta politika temelji na načelu lastništva in se osredotoča zlasti na izgradnjo nacionalnih, regionalnih in kontinentalnih zmogljivosti ter na preprečevanje nasilnih konfliktov v zgodnji fazi z odpravljanjem njihovih vzrokov, vključno z revščino, in sicer ciljno usmerjeno in z ustrezno kombinacijo vseh razpoložljivih instrumentov (Sporazum iz Cotonouja, 11(1). čl.).

Doprinos te določbe je, da imajo pogodbenice obveznost izvajanja operacij izgradnje miru ter preprečevanja in reševanja konfliktov (Okemuo 2013, 224).

V primeru Malija je zelo pomemben tudi dokument EU, v katerem je zapisano, da je EU na podlagi prošelj njenih afriških partnerjev pripravljena preučiti tudi druge oblike podpore, ki sodijo v področje CSDP. To lahko vključuje izvršilne misije v okviru operacij pod vodstvom afriških držav (oziroma AU) ali pod vodstvom OZN (Okemuo 2013, 225).

Na področju varnostne politike EU do Malija je pomembna tudi Strategija za varnost in razvoj Sahela (*Strategy for Security and Development in the Sahel – SSDS*). V nasprotju z Evropsko varnostno strategijo, ki zagotavlja celovito platformo za varnostno strategijo EU za celoten svet, je SSDS posebej namenjena trem državam, ki ležijo v Sahelu, in sicer Maliju, Mavretaniji in Nigru. Ta instrument priznava, da varnosti in razvoja v Sahelu ni mogoče ločiti. Poleg tega se tudi izrecno zaveda varnostne grožnje, ki jo predstavlja teroristična dejavnost Al-Kaide za islamski Magreb (*Al Qaeda in Islamic Maghreb – AQIM*), ki je našla zatočišče na severu Malija (Okemuo 2013, 226). Pred misijama EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali je torej EU Maliju pomagala predvsem s finančnimi (razvojnimi) sredstvi, s katerimi je poskušala zagotoviti mir in varnost v tej državi.

5 OPIS VARNOSTNEGA STANJA V MALIJU PRED MISIJAMA EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI

5.1 UPOR TUAREGOV

Konflikt v Maliju, ki je bil razlog za ustanovitev misij EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali, ima svoje korenine v začetku 60. let prejšnjega stoletja, ko so Tuaregi na severu Malija zahtevali pravico do samoodločbe. Aktualni konflikt se je sicer začel januarja 2012, ko se je pričel upor proti malijski vladi pod vodstvom Nacionalnega gibanja za osvoboditev Azavada (*National Movement for the Liberation of Azawad* – MNLA), katerega glavni cilj je bila osamosvojitve ali vsaj večja avtonomija severa Malija (Azavada). Člani MNLA naj bi bili večinoma povratniki iz Libije, kjer so bili del varnostnih sil polkovnika Moamerja Gadafija. Ker so bili oboroženi z velikimi količinami orožja, ki je ostalo od konflikta v Libiji, so borci MNLA v številnih primerih premagali malijsko vojsko. MNLA se je za potrebe upora povezala tudi z AQIM (in še nekaj ostalimi skupinami), čeprav se njuni cilji močno razlikujejo. AQIM je že pred tem izvajala pokole v severnem delu Malija (Okemuo 2013, 234–235).

Prvi napadi upornikov so se zgodili 16. in 17. januarja v mestu Manaka, ki leži na vzhodu Malija. 17. januarja so uporniki napadli mesti Aguelhok in Tessalit, naslednji dan pa je malijska vlada ponovno vzpostavila nadzor nad vsemi tremi mesti (Stewart 2012). 24. januarja, ko je malijski vojski zmanjkalo streliva, so uporniki ponovno zavzeli Aguelhok, a ga že naslednji dan izgubili (Keenan 2012; Stewart 2012). Vlada je nato sprožila zračne in kopenske protinapade z namenom, da bi ponovno vzpostavili nadzor nad zaseženim ozemljem, malijski predsednik Amadou Toumani Touré pa je reorganiziral svoje visoke poveljnike za boj proti upornikom (Rice 2012; Irin 2012). Prvega februarja je MNLA zavzela mesto Manaka, ko je malijska vojska izvajala taktični umik. V glavnem mestu Bamako so medtem potekali protesti proti nasilju na severu države (v katerem je umrlo veliko malijskih vojakov) in proti upornikom (Diallo in Lewis 2012). Šestega februarja so uporniki napadli mesto Kidal na severovzhodu države (Sadri 2012).

Četrtega marca je prišlo do novih spopadov blizu mesta Tessalit. Naslednjega dne so se med poskusom osvoboditve mesta upornikom predale tri enote malijske vojske. Vojno letalstvo Združenih držav Amerike (ZDA) je preostalim obleganim malijskim vojakom z letali dostavljalo zaloge. Enajstega marca je MNLA ponovno zavzela Tessalit in njegovo letališče,

malijski vojaki pa so pobegnili proti meji z Alžirijo. Uporniki so nato prišli na razdaljo okoli 125 kilometrov do mesta Timbuktu, hkrati pa so brez boja zavzeli mesti Diré in Goundam. Skupina Ansar Dine (katere cilj je bil vzpostaviti šeriatsko pravo v Maliju), ki je bila na strani MNLA, je medtem prevzela nadzor nad malijsko-alžirsko mejo (International Business Publications 2013, 25).

5.2 DRŽAVNI UDAR

21. marca so vojaki, nezadovoljni s potekom konflikta, napadli obrambnega ministra Sadia Gassamo, ko je prišel na pogovor z njimi. Kasneje so tudi kamenjali njegov avto, zaradi česar je zapustil njihov tabor. Kasneje istega dne so vojaki vdrli v predsedniško palačo in s tem predsednika Touréja prisilili v beg (International Business Publications 2013, 25).

Naslednjega jutra je stotnik Amadou Sanogo, predsednik novonastalega Nacionalnega odbora za ponovno vzpostavitev demokracije in države (*National Committee for the Restoration of Democracy and State – CNRDR*), v televizijskem nastopu sporočil, da je hunta suspendirala ustavo in prevzela nadzor nad državo. Kot razlog so navedli domnevno slabo vodenje boja proti upornikom s strani predsednika in pomanjkanje opreme v malijski vojski (International Business Publications 2013, 25). Povedali so tudi, da CNRDR služi zgolj kot začasen režim, dokler ne bi bila demokratično izvoljena nova vlada (Reuters 2012).

Državni udar je bil soglasno obsojen s strani mednarodne skupnosti, vključno z Varnostnim svetom OZN, AU in Gospodarsko skupnostjo zahodnoafriških držav (*Economic Community of West African States – ECOWAS*). Slednja je 29. marca objavila, da ima CNRDR 72 ur časa, da se odreče vodenju države. Če te zahteve CNRDR ne bi izpolnila, bi sosednje države zaprle meje z Malijem, Zahodnoafriška ekonomska in monetarna unija (*West African Economic and Monetary Union*) bi zamrznila državno premoženje, članom CNRDR pa bi zamrznilo premoženje in prepovedali potovanja. ECOWAS in AU sta suspendirala Mali, medtem ko so ZDA, Svetovna banka in Afriška razvojna banka (*African Development Bank*) v znak podpore reakciji ECOWAS in AU na državni udar prekinile razvojno pomoč Maliju (International Business Publications 2013, 25–26).

Predsednik Slonokoščene obale Alassane Ouattara, ki je bil v tistem obdobju predsednik ECOWAS, je napovedal, da bi lahko proti upornikom posredovalo 2000 vojakov pod vodstvom ECOWAS, pod pogojem, da se v Maliju zopet vzpostavi civilna vlada. Predsednik

Burkina Faso Blaise Compaore je bil s strani ECOWAS imenovan za mediatorja v nastalem konfliktu. Šestega aprila je bil dosežen sporazum med hunto in ECOWAS, s katerim je bilo dogovorjeno, da bosta Sanogo in Touré odstopila ter da bodo sankcije odpravljene, uporniki (vojaki, ki so izvedli državni udar) bodo dobili amnestijo, vodenje države pa bo začasno prevzel govornik državnega zbora Diounounda Traoré (International Business Publications 2013, 26). Slednji je po inavguraciji obljubil, da bo v primeru, da tuareški uporniki vladi ne predajo nadzora nad mesti na severu Malija, vodil totalno in neusmiljeno vojno proti njim in ostalim skupinam, ki jim pomagajo (The Telegraph 2012).

5.3 NADALJEVANJE OFENZIVE

Med negotovostjo, ki je sledila po državnem udaru, so uporniki sprožili ofenzivo z namenom, da bi zavzeli številna mesta in vojaške tabore, ki jih je zapustila malijska vojska. Čeprav sta v ofenzivi navidezno sodelovala tako MNLA kot skupina Ansar Dine, nekateri poznavalci trdijo, da je bil vojaški prispevek slednje zanemarljiv (International Business Publications 2013, 26).

30. marca 2012 so uporniki prevzeli nadzor nad mesti Kidal, Ansongo in Bourem, naslednji dan pa so zavzeli še mesto Gao, v katerem so se nato pojavile tako zastave MNLA kot zastave skupine Ansar Dine. Prvega aprila so uporniki brez večjih težav zavzeli tudi mesto Timbuktu, zadnje večje mesto na severu države, ki je še bilo pod nadzorom malijske vlade (Lewis in drugi 2012; BBC News 2012a). MNLA je 6. aprila, ko je zavzela zelen teritorij, razglasila neodvisnost tega območja. AU in EU sta deklaracijo zavrnili kot neveljavno. Uporniki so tako hitro in enostavno prevzeli nadzor nad severom države predvsem zaradi zmede, ki jo je ustvaril vojaški državni udar (International Business Publications 2013, 26).

5.4 ISLAMSKO-NACIONALISTIČNI KONFLIKT

Po umiku vladnih sil iz regije, so se različne skupine, ki so se pred tem skupaj borile proti vladnim silam, pričele bojevati med seboj in tudi s preostalim prebivalstvom. Petega aprila 2012 so islamisti napadli alžirski konzulat v mestu Gao in zavzeli talce. MNLA je s pomočjo pogajanj (brez nasilja) dosegla, da so bili talci izpuščeni, eden izmed poveljnikov MNLA pa je povedal, da se je omenjeno islamsko gibanje odločilo, da bo razorožilo tudi ostale oborožene skupine (International Business Publications 2013, 26).

Osmega aprila je pretežno arabska milica, ki se imenuje Narodnoosvobodilna fronta Azavada (*National Liberation Front of Azawad – FNLA*), napovedala, da nasprotuje tuareškemu vodenju regije ter da se bo borila proti MNLA in ponovno vzpostavila mir in gospodarsko dejavnost. Skupino naj bi sestavljalo 500 borcev, ki so se v mestu Timbuktu borili proti upornikom pod vodstvom Tuaregov (Felix in Diarra 2012).

Pripadniki MNLA so se 14. maja v mestu Gao spopadli s protestniki in domnevno poškodovali štiri ljudi, enega pa ubili (Shryock 2012). Prebivalci Kidala so 6. junija protestirali proti uvedbi šeriatskega prava v mestu in hkrati izražali podporo MNLA. Protestnike so nasilno razgnali pripadniki skupine Ansar Dine. Dva dni kasneje sta se skupini MNLA in Ansar Dine (v mestu) spopadli med seboj, pri čemer so uporabili tudi avtomatsko orožje. V spopadu sta umrla dva človeka (International Business Publications 2013, 26).

Med junijem in novembrom 2012 je prišlo do številnih spopadov med pripadniki različnih skupin, ki so sodelovale v prvotnem uporuh proti malijski vladi (BBC News 2012b; News24 2012; The Washington Post 2012). V tem obdobju je prišlo v MNLA tudi do odcepitve skupine borcev, ki so menili, da neodvisnost Tuaregov ni več realen cilj in da se morajo osredotočiti na boj proti islamistom (Ouedraogo 2012).

5.5 TUJE POSREDOVANJE

Na prošnjo malijske vlade in ECOWAS je Varnostni svet (VS) OZN dvajsetega decembra 2012 z resolucijo 2085 odobril napotitev mednarodne podporne misije, imenovane AFISMA, v Mali. Misija je potekala pod vodstvom afriških držav, njen mandat pa naj bi trajal eno leto (BBC News 2012c; UN News Centre 2012). Glavni nalogi te misije sta bili pomoč pri osvobajanju območij na severu, ki so jih zavzeli uporniki, in obnovitev enotnosti države. Misija je malijskim oblastem pomagala tudi pri varovanju civilnega prebivalstva in ustvarjanju varnega okolja za civilno humanitarno pomoč in prostovoljno vrnitev notranje razseljenih ljudi in beguncev. Misija je delovala pod VII. poglavjem Ustanovne listine OZN, ki je misiji dovoljevala uporabo sile pri izvajanju svojih nalog (UN News Centre 2012). Misija se je uradno začela 17. januarja 2013, ko so v Mali prispeli nigerijski vojaki (Ross 2013).

Enajstega januarja 2013 se je na podlagi resolucije 2085 in na prošnjo začasne malijske vlade pričelo francosko posredovanje. Francoska vojska je z zračnimi in kopenskimi napadi izdatno

pomagala malijski vojski pri zaustavitvi napredovanja islamskih ekstremistov proti jugu države nato pa tudi pri osvobajanju okupiranih severnih območij in potiskanju islamistov proti goram blizu meje z Alžirijo (Nossiter in Schmitt 2013; Schofield 2013; EurActive 2013). Francoski in malijski vojski je v boju z islamisti pomagala tudi oslABLJENA MNLA, ki je decembra 2012 pričela pogajanja z malijsko vlado, v katerih je opustila svojo zahtevo po neodvisnosti v zameno za večjo avtonomijo severnega Malija (Al Arabiya News 2013).

Po omenjenih vojaških operacijah se je varnostno stanje v državi bistveno izboljšalo, saj je vlada do konca januarja ponovno vzpostavila nadzor nad večino večjih mest na severu države, večina teroristov in uporniških skupin pa se je umaknila na skrajni sever države. Preostali uporniki, večinoma Malijci, so se porazgubili med lokalnim prebivalstvom. Kljub navedenim uspehom, se je država še vedno srečevala z resnimi varnostnimi izzivi, vključno z nadaljnjimi terorističnimi in vojaškimi akcijami na posameznih območjih. Vzpostavitev celovitosti malijskega ozemlja in zagotovitev fizične varnosti skupnosti na severu države sta ostali prednostni nalogi malijske vlade in OZN (United Nations 2013).

VS OZN je zato 25. aprila misijo AFISMA z resolucijo 2100 preoblikoval v misijo MINUSMA. Njen mandat je sprva obsegal nudenje podpore prehodni oblasti pri stabilizaciji države in izvajanju prehodnega načrta. Osredotočena je bila na večja mesta in ključne komunikacijske povezave, zaščito civilistov, nadzor nad človekovimi pravicami, ustvarjanje pogojev za zagotavljanje humanitarne pomoči ter pogojev za vrnitev razseljenih oseb in izvedbo svobodnih, poštenih in mirnih volitev (United Nations 2015).

18. junija 2013 je malijska vlada s tuareškimi uporniki podpisala mirovno pogodbo, ki naj bi omogočila izvedbo volitev. Dogovor je vključeval takojšnjo ustavitev ognja in vrnitev vladnih sil v mesto Kidal, ki je bilo do takrat v rokah upornikov (Fessy 2013). Premirje ni trajalo dolgo, saj je MNLA 29. novembra razdrila mirovno pogodbo zaradi spopada med malijsko vojsko in protestniki, ki so poskušali preprečiti obisk premierja Oumarja Tatama Lyja v mestu Kidal (BBC News 2013).

Dvajsetega februarja 2015 je malijska vlada z uporniki podpisala novo premirje, ki je bilo v veliki meri posledica pogovorov med vpletenimi stranmi pod vodstvom OZN. Obe strani sta se zavezali k takojšnjemu prenehanju sovražnosti (Duval Smith 2015). Kot posledica premirja je bil ponovno nekoliko spremenjen mandat misije MINUSMA. Z resolucijo 2227, ki je bila

sprejeta 29. junija, je VS OZN misiji med drugim dodelil mandat za podporo in nadzor izvajanja premirja, izvajanje dobrih uslug in nalog s področja krepitve zaupanja, zaščito civilistov, podporo pri stabilizaciji države ter promocijo in varovanje človekovih pravic (United Nations 2015).

Varnostno stanje v Maliju se je od takrat precej izboljšalo, saj ne prihaja več do vojaških spopadov med vpletenimi stranmi, kljub temu pa ostaja velika nevarnost terorističnih napadov na celotnem območju države (predvsem na severu), vključno z glavnim mestom. Tako je na primer 20. novembra 2015 neznano število močno oboroženih napadalcev s strelnim orožjem in granatami napadlo hotel v Bamaku. V napadu je bilo ubitih 19 civilistov (Embassy of the United States in Mali 2015).

6 ANALIZA CILJEV IN DELOVANJA MISIJ EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI

Kot je bilo že omenjeno (*glej poglavje 4.3.1*), je EU do pričetka misij EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali Maliju na varnostnem področju pomagala predvsem s finančnimi sredstvi. Strategija EU na tem področju temelji na načelu, da je varnost in družbeno-gospodarski razvoj mogoče doseči le, če se hkrati razvijata obe področji, zato določa ukrepe na področjih diplomacije, razvoja, boja proti terorizmu in boja proti radikalizaciji (European Union External Action Service 2015a).

V okviru omenjene strategije je EU podprla boj proti terorističnim skupinam na severu Malija in prizadevanja AU in OZN na tem področju. EU se je zavezala k reformam in izpopolnjevanju malijskih varnostnih sil s pomočjo vzpostavitve misij EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali (European External Action Service 2015a).

6.1 ANALIZA URADNIH DOKUMENTOV, KI SO PODLAGA ZA MISIJI EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI

Ključni uradni dokumenti, ki so podlaga za misiji EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali so pozivi malijskih oblasti k ustanovitvi misij pod vodstvom EU, Resoluciji VS OZN št. 2071 in št. 2085 (Dicke 2014, 100). Pomembni so tudi sklepi Sveta EU (2013/34/CFSP, 2013/87/CFSP, 2014/219/CFSP in 2015/76), ki urejajo mandat misij.

Resolucija VS OZN št. 2071, ki je bila sprejeta na podlagi 7. poglavja Ustanovne listine OZN, med drugim izrecno poziva vse države članice OZN ter regionalne in mednarodne organizacije (predvsem AU in EU) k podpori (usklajena pomoč, posredovanje znanja, usposabljanje in krepitev zmogljivosti) oboroženim in varnostnim silam Malija. Ta podpora naj bi bila skladna z njihovimi domačimi zahtevami z namenom, da se ponovno vzpostavi suverenost malijskih oblasti na celotnem teritoriju države in da se zmanjša grožnja, ki jo predstavljajo AQIM in podobne skupine (Varnostni svet OZN 2012a, 9. tč.).

Tudi Resolucija VS OZN št. 2085, podobno kot prej omenjena resolucija, ponovno poziva države članice OZN ter regionalne in mednarodne organizacije k podpori oboroženim in varnostnim silam Malija, le da v tej resoluciji VS izrecno poudarja tudi urjenje malijskih sil na področju človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava (Varnostni svet OZN 2012b, 7. tč.).

Malijski predsednik je 18. septembra 2012 tudi uradno zaprosil EU za pomoč pri obnovitvi malijske ozemeljske celovitosti (Svet EU 2013a, 1). Z dopisom z dne 24. decembra 2012 je malijski predsednik visoki predstavnici EU za zunanje zadeve in varnostno politiko poslal vabilo, v katerem je pozdravil vzpostavitev vojaške misije EUTM-Mali (Svet EU 2013b, 1). 20. februarja 2014 je Republika Mali EU poslala tudi pismo, v katerem je povabila EU k vzpostavitvi civilne misije (EUCAP Sahel Mali) pod njenim vodstvom (Svet EU 2014, 1).

Svet EU je s sklepom 2013/34/CFSP najprej sprejel mandat misije EUTM-Mali, ki jo je nato s sklepom 2013/87/CFSP tudi uradno vzpostavil. Pri misiji EUCAP Sahel Mali je bil postopek podoben, le da je med sklepom Sveta EU 2014/219/CFSP, s katerim je ta sprejel mandat misije, in sklepom Sveta EU 2015/76, s katerim je bila misija uradno vzpostavljena, minilo skoraj eno leto. Mandata obeh misij bom opisal v nadaljevanju.

6.2 ANALIZA DELOVANJA MISIJ EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI

6.2.1 EUTM-Mali

S stališča EU je vzpostavitev varnosti in trajnega miru v Maliju ključnega pomena za stabilnost Sahela in v širšem smislu tudi za Afriko in Evropo. Osemnajstega februarja 2013 je EU na podlagi prej omenjenih mednarodnih odločitev (zlasti resolucije VS OZN št. 2085) vzpostavila vojaško misijo EUTM-Mali. Misiji, v kateri sodeluje 25 držav (od tega 22 članic EU), trenutno poveljuje brigadir Franz Xaver Pfrengle iz Nemčije. Misija ima sedež v mestu

Bamako, trenutno pa je vanjo vključenih 578 vojakov (200 inštruktorjev, podporno osebje in osebje, ki skrbi za varnost preostalih udeležencev). Skupni stroški delovanja misije za obdobje 24 mesecev znašajo 27,7 milijona evrov (European Union External Action Service 2015b, 1–2).

EU z omenjeno misijo podpira malijska prizadevanja za:

- celovito obnovo ustavnega in demokratičnega reda z izvajanjem časovnega načrta, ki je bil sprejet 29. januarja 2013 v malijskem državnem zboru,
- oblikovanje državnih organov, ki bi imeli popolno suverenost na celotnem območju države in
- nevtralizacijo organiziranega kriminala in terorističnih groženj (European Union External Action Service 2015b, 1).

Glavni cilj misije je izvajanje vojaškega usposabljanja in svetovanja malijski vojski, ki je pod nadzorom legitimnih civilnih oblasti. Namen misije je prispevati k obnovi malijskih vojaških zmogljivosti do te mere, da bo vojska sposobna izvajati vojaške operacije, katerih cilj je obnovitev malijske ozemeljske celovitosti in zmanjšanje nevarnosti, ki jo predstavljajo teroristične skupine. Pripadniki misije ne sodelujejo v bojnih operacijah (Svet EU 2013a, 1. čl.).

Misija poskuša zagotoviti operativne potrebe malijske vojske z urjenjem bojnih enot v bazi Koulikoro ter usposabljanjem in svetovanjem na področjih poveljevanja in kontrole, logistike, kadrovanja, mednarodnega humanitarnega prava ter zaščite civilistov in človekovih pravic. EUTM-Mali poskuša tudi izboljšati pogoje za ustrezen politični nadzor nad malijsko vojsko s strani legitimnih civilnih oblasti. Vse dejavnosti misije se izvajajo v tesnem sodelovanju z drugimi akterji, ki sodelujejo pri podpori malijske vojske, zlasti z OZN in ECOWAS (Svet EU 2013a, 1. čl.; European Union External Action Service 2015b, 1).

Politični nadzor in strateško vodenje misije v imenu Sveta EU in visoke predstavnice EU za zunanje zadeve in varnostno politiko izvaja Politični in varnostni odbor (PVO) EU. PVO redno prejema mnenja in poročila predsednika Vojaškega odbora EU (VOEU) o vodenju vojaške misije in o njih poroča Svetu EU (European Union External Action Service 2015b, 2).

Vojaški nadzor nad misijo izvaja VOEU, ki nadzira izvajanje misije. Za pravilno izvajanje je odgovoren poveljnik misije, ki mora delovati v okviru svojih pristojnosti. Predsednik VOEU predstavlja glavno kontaktno točko za poveljnika misije (European Union external Action Service 2015b, 2).

6.2.2 EUCAP Sahel Mali

Kriza v Maliju je opozorila tudi na težave, ki jih ima država pri vzpostavljanju popolnega nadzora nad svojim ozemljem. Ta problem je med drugim tudi posledica splošne nestabilnosti v Sahelu. Kriza je poudarila tudi potrebo po izboljšanju upravljanja države in institucionalnih zmogljivosti z namenom, da bi prebivalcem omogočili uveljavljanje svojih pravic v celoti, vključno s pravico do varnosti in pravičnosti. Zagotovitev varnosti in trajnega miru v Maliju je ključnega pomena za Afriko in tudi za Evropo (European Union External Action Service 2015c, 1).

Civilna misija EUCAP Sahel Mali, ki se je pričela 15. januarja 2015, je pomemben element regionalnega pristopa Strategije EU za varnost in razvoj v Sahelu. Misija je bila ustanovljena na povabilo malijske vlade, sedež pa ima v Bamaku. Vodja misije je Albrecht Conze iz Nemčije. Misija ima mandat do januarja 2017, v njej pa trenutno sodeluje 110 ljudi (80 Evropejcev in 30 Malijcev). Proračun misije za leto 2015 znaša 11,4 milijona evrov (European Union External Action Service 2015c, 1).

Glavni namen misije je podpora malijskim varnostnim silam (policiji, žandarmeriji in nacionalni gardi) in malijskim oblastem pri ponovni vzpostavitvi in ohranjanju ustavnega in demokratičnega reda in s tem tudi pogojev za trajni mir v Maliju. Namen misije je tudi obnovitev in ohranitev državne suverenosti in legitimnosti na celotnem ozemlju države (Svet EU 2014, 1. in 2. čl.).

Naloga misije EUCAP Sahel Mali (v sodelovanju z ostalimi mednarodnimi akterji, predvsem z misijo MINUSMA) je pomoč in svetovanje malijskim varnostnim silam pri implementaciji varnostne reforme, ki jo je sprejela nova vlada. Misija pomaga pri izboljšanju operativne učinkovitosti varnostnih sil, ponovni vzpostavitvi njihove hierarhične verige, okrepitvi vloge sodnih in upravnih organov na področju upravljanja in nadzora njihovih misij, poskuša pa tudi olajšati prerazporeditev varnostnih sil na sever države (Svet EU 2014, 2. čl.).

Misija je sestavljena iz skupine svetovalcev in inštruktorjev, ki pomagajo varnostnim silam in ministrstvu za obrambo in varnost pri izboljšanju sistema kadrovanja, reorganizaciji usposabljanja in pri usposabljanju tako imenovane kritične mase bodočih častnikov. Malijske oblasti in misija so se dogovorile o začetnem cilju, ki predvideva usposobitev 600 častnikov in podčastnikov v letu 2015. Njihov končni cilj je usposobiti eno tretjino vseh častnikov žandarmerije, nacionalne garde in policije (European Union External Action Service 2015c, 2).

Vsak častnik je deležen 100-urnega usposabljanja (v obdobju štirih tednov) na področjih poveljniške strukture, kriminalističnega policijskega dela, policijskega dela v skupnosti, tehničnih in forenzičnih policijskih metod, človekovih pravic in enakosti spolov. Misija usposablja tudi strokovnjake na področju policijskih tehnik, kot so na primer boj proti organiziranemu kriminalu in terorizmu, nadzor in revizija različnih oddelkov, kadrovanje, logistična podpora itd. Misija sodeluje tudi s civilno družbo, saj bo ta imela ključno vlogo pri podpori reformam, ki jih je uvedla vlada. Če oblasti želijo uspešno implementirati reforme, mora javnost razumeti njihov namen (European Union External Action Service 2015c, 2).

Politični nadzor in strateško vodenje misije v imenu Sveta EU in Visoke predstavnice EU za zunanje zadeve in varnostno politiko izvaja PVO EU. PVO ima pooblastilo Sveta EU za sprejemanje ustreznih odločitev, zlasti za imenovanje vodje misije (na predlog Visoke predstavnice EU za zunanje zadeve in varnostno politiko). Za odločanje v zvezi s cilji in prenehanjem misije je pristojen Svet EU. PVO redno prejema poročila poveljnika civilne operacije in vodje misije o zadevah v okviru njunih pristojnosti in o njih poroča Svetu EU (Svet EU 2014, 7. čl.). Poveljevanje in nadzor nad misijo izvaja poveljnik civilne operacije, za poveljevanje in nadzor nad izvedbenim delom misije pa je odgovoren vodja misije, ki neposredno odgovarja poveljniku civilne misije in ravna v skladu z njegovimi navodili (Svet EU 2014, 5. in 6. čl.).

6.3 ANALIZA USPEŠNOSTI MISIJ EUTM-MALI IN EUCAP SAHEL MALI

Uspešnost obeh misij bom analiziral skozi teoretični okvir, opisan v drugem poglavju, čeprav je ta primarno namenjen ocenjevanju vojaških misij. Problem pri obeh analizah je, da sta obe misiji še vedno v teku in da trajata šele tri oziroma eno leto, zato je javno dostopnih analiz teh misij trenutno še zelo malo.

6.3.1 Doseganje notranjih ciljev

6.3.1.1 EUTM Mali

Misija EUTM Mali je že leta 2013 uspešno usposobila tri bataljone malijske vojske in tudi po tem nadaljevala z usposabljanjem malijskih vojakov, kar pomeni, da misija izpolnjuje najpomembnejšo točko mandata (Krizsán 2014, 255). Kljub temu se misija ukvarja z določenimi težavami. Usposabljanje je sestavljeno iz številnih različnih modulov, traja pa le 10 tednov, kar pomeni, da je kvaliteta urjenja zmanjšana. Malijsko obrambno ministrstvo ima tudi težave z rekrutiranjem, saj pogosto ne uspejo zagotoviti zadostnega števila rekrutov do datuma, ko naj bi se pričela usposablјati naslednja skupina, zato usposabljanja izpeljejo kasneje od načrtovanega. Prišlo je tudi do pomanjkanja ustreznega orožja in materiala ter pomanjkanja častnikov, ki bi zasedli ključne položaje v posameznih bojnih skupinah (Hull Wiklund in Skeppström 2014).

Oblikovanje državnih organov, ki bi imeli popolno suverenost na celotnem območju države, sicer poteka, a malijske oborožene sile še niso popolnoma pripravljene na samostojno izvajanje akcij in branjenje celotnega območja države, kar pomeni, da je ta točka mandata le deloma izpolnjena (Hull Wiklund in Skeppström 2014).

Misija naj bi malijski vladi pomagala tudi pri nevtralizaciji organiziranega kriminala in terorističnih groženj, ki pa se še vedno dogajajo. Dokaz za to je tudi nedavni napad na štab misije v Bamaku¹. To dokazuje, da misija v tej točki mandata ni najbolj uspešna, dejstvo pa je, da organiziranega kriminala in terorističnih groženj ni mogoče povsem nevtralizirati.

6.3.1.2 EUCAP Sahel Mali

Misija je v prvem letu obstoja svoje delovanje osredotočila na območje glavnega mesta Bamako, trenutno pa preučuje možnost, da bi usposabljanja izvajala tudi v nekaterih regionalnih prestolnicah. Misija opazno prispeva k celoviti obnovi varnostnega sektorja v državi, osredotoča pa se predvsem na podporo prestrukturiranju policije, žandarmerije in nacionalne garde (Salimata 2016a). V okviru EUCAP Sahel Mali je bilo različnih usposabljanj deležnih že veliko pripadnikov malijskih varnostnih sil² a natančnega števila nisem nikjer zasledil, zato lahko o uspešnosti misije sodim le po opisnih ocenah na uradni strani misije. Iz teh zapisov je mogoče razbrati, da so z doseženim v okviru te misije precej

¹ Glej Ford (2016).

² Glej na primer Salimata (2016b) in Salimata (2016c).

zadovoljni vsi, ki so na takšen ali drugačen način povezani z misijo (civilisti, inštruktorji, udeleženci usposabljanj itd.). Na bolj kritične in neodvisne ocene bo verjetno treba še počakati, saj misija traja šele dobro leto. Na podlagi do sedaj prebranega lahko sklepam, da misija svoj mandat izvaja dokaj uspešno.

6.3.2 Notranja ustreznost

Trenutno še ne moremo v celoti analizirati, ali bosta misiji časovno in stroškovno učinkoviti, saj obe misiji še potekata. Zaradi tega dejstva še ne moremo oceniti notranje ustreznosti obeh misij.

6.3.3 Doseganje zunanjih ciljev

Mali počasi okreva po krizi. Po splošnih volitvah leta 2013 se je demokracija vrnila v državo, ki je med majem in junijem 2015 s podpisom mirovnega sporazuma (ob prisotnosti mednarodne skupnosti) med malijsko vlado in dvema uporniškima skupinama dobila zgodovinsko priložnost za izgradnjo trajnega miru. Razmere so kljub temu še vedno napete. Pot k izvajanju mirovnega sporazuma bo verjetno težka, nasilni skrajneži in organiziran kriminal pa bosta v primeru pomanjkanja sposobnih varnostnih sil na severu države še vedno glavno gonilo konflikta. Razmere v Maliju so tesno povezane s situacijo v širši regiji. Širjenje skupine Boko Haram čez meje Nigerije je skupaj s kolapsom Libije povečalo prostor za mednarodne teroriste in organiziran kriminal (Denmark – Mali: Country Policy Paper 2016–2021, 3).

Da se je varnostna situacija v Maliju od leta 2013 dejansko izboljšala, kažejo tudi različni kazalniki, kot je na primer *Conflict Barometer*, ki ga vsako leto pripravi Heidelberški inštitut za raziskavo mednarodnih konfliktov (*Heidelberg Institute for International Conflict Research*). Omenjeni kazalnik razvršča konflikte glede na stopnjo njihove intenzivnosti od najnižje stopnje 1 (spor) do najvišje stopnje 5 (vojna). Leta 2012, ko se je začel upor Tuaregov, je kazalnik intenzivnost konflikta v Maliju ocenil s stopnjo 4 (omejena vojna) oziroma 5, torej vojno (Heidelberg Institute for International Conflict Research 2013, 28). Leta 2015 je bil ta konflikt ocenjen s stopnjo 3 (nasilna kriza), izjema je bil le skrajni jug države, ki je bil ocenjen s stopnjo 4 (Heidelberg Institute for International Conflict Research 2016, 60).

Do zmanjšanja stopnje nasilja je glede na mojo raziskavo prišlo predvsem zaradi francoskega posredovanja, že sedaj pa je opazen tudi prispevek obeh proučevanih misij, zato lahko pri obeh kriterij 'doseganje zunanjih ciljev' ocenimo kot dokaj uspešen.

6.3.4 Zunanja ustreznost

Pripadniki nobene od proučevanih misij doslej niso aktivno sodelovali v spopadih ali drugih akcijah, temveč so usposabljali malijsko vojsko in varnostne sile in so torej silo uporabljali diskriminatorno in proporcionalno. Poleg tega sta obe misiji naredili več koristi kot škode. Na podlagi teh dejstev lahko ocenimo, da sta obe misiji na področju zunanje ustreznosti zelo uspešni.

6.3.5 Sklep

Misiji EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali lahko (v tem trenutku) kljub določenim pomanjkljivostim ocenimo za relativno uspešni, saj njuno delovanje kaže pozitivne rezultate pri usposobljenosti in zmogljivostih malijske vojske in malijskih varnostnih sil. Misiji imata tudi široko podporo znotraj EU, kar kaže na zavezanost držav članic k izboljšanju varnostnega stanja v Maliju (Dicke 2014, 109–110).

Kljub temu je potrebno še enkrat poudariti, da obe misiji še vedno trajata in bomo lahko o njuni uspešnosti dokončno sodili šele po njunem zaključku, ko bodo znani vsi njuni rezultati (tako uspehi kot napake).

7 ZAKLJUČEK

Osnovni cilj diplomskega dela je bil opisati in analizirati delovanje EU v Maliju na varnostnem področju. V teoretičnem delu sem opisal teoretski okvir, po katerem sem na koncu dela ocenil uspešnost obeh proučevanih misij, opisal sem tudi temeljne značilnosti in zgodovino Malija ter analiziral varnostno politiko EU do Afrike, še posebej varnostno politiko EU do Malija. Po tem delu naloge sledi študija primera, v kateri sem opisal in analiziral varnostno stanje v Maliju pred misijama EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali, analiziral uradne dokumente, ki so podlaga za obe misiji, ter analiziral cilje in delovanje (naloge) obeh misij. Na koncu sem ocenil uspešnost obeh misij po prej omenjenem teoretskem okviru.

Na začetku diplomskega dela sem si postavil eno raziskovalno vprašanje in dve tezi. Na raziskovalno vprašanje, kakšne so naloge misij EUTM-Mali in EUCAP Sahel Mali, lahko odgovorim, da je glavna naloga misije EUTM-Mali izvajanje vojaškega usposabljanja in svetovanja malijski vojski. Namen misije je prispevati k obnovi malijskih vojaških zmogljivosti do te mere, da bo vojska sposobna izvajati vojaške operacije, katerih cilj je obnovitev malijske ozemeljske celovitosti in zmanjšanje nevarnosti, ki jo predstavljajo teroristične skupine. Misija poskuša zagotoviti operativne potrebe malijske vojske z urjenjem bojnih enot v bazi Koulikoro ter usposabljanjem in svetovanjem na področjih poveljevanja in kontrole, logistike, kadrovanja, mednarodnega humanitarnega prava ter zaščite civilistov in človekovih pravic. EUTM-Mali poskuša tudi izboljšati pogoje za ustrezen politični nadzor nad malijsko vojsko s strani legitimnih civilnih oblasti. Glavna naloga misije EUCAP Sahel Mali je podpora malijskim varnostnim silam (policiji, žandarmeriji in nacionalni gardi) in malijskim oblastem pri ponovni vzpostavitvi in ohranjanju ustavnega in demokratičnega reda in s tem tudi pogojev za trajni mir v Maliju. Namen misije je tudi obnovitev in ohranitev državne suverenosti in legitimnosti na celotnem ozemlju države.

Tezo, da se je varnostno stanje v Maliju po ustanovitvi obeh misij izboljšalo, lahko deloma potrdim. Obe misiji sta definitivno prispevali k boljšemu varnostnemu stanju v državi, saj sta občutno prispevali k usposobljenosti in zmogljivostim malijske vojske in malijskih varnostnih sil (tako kvantitativno kot kvalitativno), odločilno vlogo pri izboljšanju varnosti pa je glede na moje ugotovitve kljub vsemu odigralo francosko posredovanje. Izboljšanje varnostnega stanja kažejo tudi različni kazalniki varnostnega stanja. Conflict Barometer je na primer leta 2012 ocenil, da v Maliju poteka vojna, leta 2015 pa je ocenil, da se je stopnja nasilja znižala na nasilno krizo. Poudariti je potrebno, da sta obe misiji usmerjeni predvsem v izboljšanje varnosti v prihodnosti, zato bomo lahko vplive obeh misij na varnostno stanje temeljiteje analizirali šele čez čas, ko se bosta misiji zaključili.

Tezo, da je v severnem delu Malija težje zagotavljati varnost kot v južnem delu države, lahko potrdim. Skozi celotno diplomsko delo je razvidno, da je varnost najbolj ogrožena na severu Malija, predvsem zaradi različnih separatističnih teženj in terorističnih skupin na tem območju. Na večjo ogroženost v tem delu države vplivata tudi bližina Libije, kjer že od padca režima Moamerja Gadafija poteka državljanska vojna, in otežen nadzor nad mejami. Tudi obe zgoraj omenjeni misiji sta posledici krize, ki se je leta 2012 pričela na severu države.

O uspešnosti obeh misij po metodologiji, opisani v drugem poglavju, še ne moremo govoriti dokončno, saj obe še vedno potekata. Trenutno lahko obe misiji glede na analizo, ki sem jo opravil v poglavju 6.3, kljub določenim pomanjkljivostim ocenimo kot relativno uspešni, saj njuno delovanje kaže pozitivne rezultate pri usposobljenosti in zmogljivostih malijske vojske in malijskih varnostnih sil, kar je tudi glavni cilj obeh misij.

8 LITERATURA

1. Al Arabiya News. 2013. *Tuareg rebels ready to help French forces in Mali*. Dostopno prek: <http://english.alarabiya.net/articles/2013/01/14/260337.html> (20. oktober 2015).
2. BBC News. 2012a. *Mali Tuareg rebels control Timbuktu as troops flee*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-africa-17576725> (11. avgust 2015).
3. --- 2012b. *Mali: Islamists seize Gao from Tuareg rebels*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-africa-18610618> (18. avgust 2015).
4. --- 2012c. *UN adopts resolution on northern Mali*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-africa-19933979> (21. avgust 2015).
5. --- 2013. *Tuareg separatist group in Mali 'ends ceasefire'*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-africa-25161049> (4. november 2015).
6. Central Intelligence Agency. 2015. *The World Factbook – Mali*. Dostopno prek: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ml.html> (25. junij 2015).
7. *Denmark – Mali: Country Policy Paper 2016-2021*. 2015. Dostopno prek: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwig2darmubLAhVCIpokHbCNCGwQFgg6MAQ&url=http%3A%2F%2Fum.dk%2Fen%2F~%2Fmedia%2FUM%2FEnglish-site%2FDocuments%2FDanida%2FAbout-Danida%2FDanida%2520transparency%2FConsultations%2F2015%2FCountry%2520Policy%2520Paper%2520Mali.pdf&usg=AFQjCNFUrmKrKjK_N_GiKNkXfnhQd7_PYKg (29. marec 2016).
8. Diallo, Tiemoko in David Lewis. 2012. *Mali capital paralysed by anti-rebellion protests*. Dostopno prek: <http://af.reuters.com/article/libyaNews/idAFL5E8CV5ZF20120202?pageNumber=1&virtualBrandChannel=0> (7. avgust 2015).
9. Dicke, Rachel. 2014. The European Union Training Mission in Mali: A case study. *Croatian International Relations Review* 20 (71): 91–119. Dostopno prek: <http://www.degruyter.com/view/j/cirr.2014.20.issue-71/cirr-2014-0010/cirr-2014-0010.xml> (14. december 2015).

10. Duke, Simon. 2004. The institutional and financial dimensions of conflict prevention. V *The European Union and Conflict Prevention: policy and legal aspects*, ur. Vincent Kronenberger in Jan Wouters, 119–151. The Hague: TMC Asser.
11. Duval Smith, Alex. 2015. *Mali signs UN ceasefire to end conflict with northern rebels*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-africa-31544438> (4. november 2015).
12. Embassy of the United States in Mali. 2015. *Mali Travel Warning*. Dostopno prek: http://mali.usembassy.gov/emergency_messages/travel-warning.html (22. december 2015).
13. EurActive. 2013. *Europe takes new 'failed states' aid approach in Mali*. Dostopno prek: <http://www.euractiv.com/development-policy/mali-new-eu-development-approach-news-518404> (31. oktober 2015).
14. European Union External Action Service. 2015a. *EU Relations with Mali*. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/mali/index_en.htm (11. december 2015).
15. --- 2015b. *EU Training Mission in Mali (EUTM Mali)*. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-mali/pdf/factsheet_eutm_mali_en.pdf (11. december 2015).
16. --- 2015c. *The EUCAP Sahel Mali civilian mission*. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eucap-sahel-mali/docs/factsheet_eucap_sahel_mali_en.pdf (14. december 2015).
17. Evropska komisija. 2007. *The EU and development aid: a longstanding resolution*. Dostopno prek: https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/publication-factsheet-development-cooperation_en.pdf (28. julij 2015).
18. Felix, Bate in Adama Diarra. 2012. *New north Mali Arab force seeks to "defend" Timbuktu*. Dostopno prek: <http://af.reuters.com/article/topNews/idAFJOE83901120120410?pageNumber=1&virtualBrandChannel=0> (17. avgust 2015).
19. Fessy, Thomas. 2013. *Mali and Tuareg rebels sign peace deal*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-africa-22961519> (4. november 2015).

20. Ford, Dana. 2016. *EU training mission in Mali is attacked*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2016/03/21/africa/mali-attack/> (30. marec 2016).
21. Gerbec, Martina. 2007. *Etnični konflikti v postkolonialni Afriki: primer Ruanda in Uganda*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/gerbec-martina.pdf> (31. januar 2016).
22. Heidelberg Institute for International Conflict Research. 2013. *Conflict Barometer 2012*. Heidelberg: University of Heidelberg. Dostopno prek: http://hiik.de/en/konfliktbarometer/pdf/ConflictBarometer_2012.pdf (30. marec 2016).
23. --- 2016. *Conflict Barometer 2015*. Heidelberg: University of Heidelberg. Dostopno prek: http://www.hiik.de/en/konfliktbarometer/pdf/ConflictBarometer_2015.pdf (30. marec 2016).
24. Hull Wiklund, Cecilia in Emma Skeppström. 2014. *European Union Training Mission Mali – Challenges and Opportunities*. Dostopno prek: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:FQEYGAQBGSMJ:www.foi.se/Documents/European%2520Union%2520Training%2520Mission%2520Mali-%2520Challenges%2520and%2520Opportunities.pdf+&cd=4&hl=sl&ct=clnk&gl=si> (21. marec 2016).
25. International Business Publications. 2013. *Mali Country Study Guide Volume 1 Strategic Information and Developments*. Washington: International Business Publications, Inc. Dostopno prek: Google Books.
26. Irin. 2012. *Mali: Rebellion claims a president*. Dostopno prek: <http://www.irinnews.org/report/95127/mali-rebellion-claims-a-president> (7. avgust 2015).
27. Keenan, Jeremy. 2012. *Mali's Tuareg rebellion: What next?*. Dostopno prek: <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2012/03/20123208133276463.html> (7. avgust 2015).
28. Krizsán, János. 2014. EU Training Mission in Mali – 2013. V *On the Contemporary Hungarian Legal System*, ur. János Kálmán, 242–259. Dostopno prek: <http://real.mtak.hu/13840/1/Legal%20Studies%20on%20the%20Contemporary%20Hungarian%20Legal%20System%20Vol.%201..pdf#page=242> (21. marec 2016).

29. Lewis, David, Adama Diarra in Cheick Dioura. 2012. *UPDATE 4-Mali coup leader seeks help as rebels seize towns*. Dostopno prek: <http://af.reuters.com/article/maliNews/idAFL6E8EU3F020120330?pageNumber=1&virtualBrandChannel=0> (11. avgust 2015).
30. Library of Congress – Federal Research Division. 2005. *Country Profile: Mali*. Dostopno prek: <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/profiles/Mali.pdf> (25. junij 2015).
31. Lifetrek. 2008. *Dežela in ljudje*. Dostopno prek: <http://www.life-trek.com/potovanja.php?sub=1&id=123&step=1> (6. julij 2015).
32. *Lizbonska pogodba – Lisbon Treaty*. 2007. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12007L/TXT> (8. julij 2015).
33. Malešič, Marjan. 2015. *Predavanja pri predmetu Krizni menedžment in sodobna varnost*. 25. maj. Ljubljana: interno gradivo.
34. Mbeki, Moeletsi. 2010. *Africa: Security and Development in Sub-Saharan Africa - Looking to the Future*. Dostopno prek: <http://allafrica.com/stories/201001220759.html> (23. junij 2015).
35. News24. 2012. *Mali Islamists 'oust' Tuaregs from Timbuktu*. Dostopno prek: <http://www.news24.com/Africa/News/Mali-Islamists-oust-Tuaregs-from-Timbuktu-20120629> (18. avgust 2015).
36. Nossiter, Adam in Eric Schmitt. 2013. *France Battling Islamists in Mali*. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/2013/01/12/world/africa/mali-islamist-rebels-france.html?hp&_r=2&.France (20. oktober 2015).
37. Okemuo, Gloria. 2013. The EU or France? The CSDP Mission in Mali the Consistency of the EU Africa policy. *Liverpool Law Review* 34 (3): 217–240. Dostopno prek: <http://web.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2c46e155-e6e5-49e6-82c8-58ca7b185022%40sessionmgr4002&vid=2&hid=4109> (30. julij 2015).
38. Olsen, Gorm Rye. 2012. Sub-Saharan Africa: A priority region for EU conflict management. V *The European Union as a Global Conflict Manager*, ur. Richard G. Whitman in Stefan Wolff, 66–79. London in New York: Routledge.

39. Ouedraogo, Brahim. 2012. *AP INTERVIEW: Mali's secular Tuareg rebels splinter, new group says independence unrealistic*. Dostopno prek: <http://www.webcitation.org/6BRQo1tFn> (18. avgust 2015).
40. Peen Rodt, Annemarie. 2012. *Successful Conflict Management by Military Means. Ethnopolitics: Formerly Global Review of Ethnopolitics* 11 (4): 376–391.
41. Prebilič, Vladimir. 2012. *Predavanja pri predmetu Obramboslovna geografija*. Oktober–december. Ljubljana: interno gradivo.
42. Reuters. 2012. *Renegade Mali soldiers say seize power, depose Toure*. Dostopno prek: <http://af.reuters.com/article/topNews/idAFJOE82L00620120322> (7. avgust 2015).
43. Rice, Xan. 2012. *Mali steps up battle against Tuareg revolt*. Dostopno prek: http://www.ft.com/intl/cms/s/056fc1e8-5ae4-11e1-a2b3-00144feabdc0,Authorised=false.html?_i_location=http%3A%2F%2Fwww.ft.com%2Fcms%2Fs%2F0%2F056fc1e8-5ae4-11e1-a2b3-00144feabdc0.html%3Fsiteedition%3Dintl&siteedition=intl&_i_referer=#axzz1n4Z8DUN6 (7. avgust 2015).
44. Ross, Will. 2013. *Dancing Nigerian soldiers prepare for Mali combat*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-africa-21060927> (25. avgust 2015).
45. Sadri, Nazanine. 2012. *Tuareg rebels attack Mali town of Kidal*. Dostopno prek: <http://www.aljazeera.com/news/africa/2012/02/20122416445129368.html> (7. avgust 2015).
46. Salimata. 2016a. *EUCAP Sahel Mali visits Sikasso*. Dostopno prek: <http://eucap-sahel-mali.eu/communique-de-presse-3/> (29. marec 2016).
47. --- 2016b. *EUCAP Sahel Mali Training : Sixteen Malian National Guard officers ready to share their knowledge of public order policing*. Dostopno prek: <http://eucap-sahel-mali.eu/sixteen-malian-national-guard-officers-ready-to-share-their-knowledge-of-public-order-policing/> (30. marec 2016).
48. --- 2016c. *12 police officers equipped to collect intelligence*. Dostopno prek: <http://eucap-sahel-mali.eu/local-police-training-12-trainee-police-officers-equipped-to-collect-intelligence/> (30. marec 2016).

49. Schofield, Hugh. 2013. *Mali and France 'push back Islamists'*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-africa-20991723> (20. oktober 2015).
50. Shryock, Ricci. 2012. *Mali Separatists Send Group to Talk to Protestors*. Dostopno prek: http://www.voanews.com/content/mali_separatists_send_group_to_talk_to_protesters/666619.html (17. avgust 2015).
51. *Sporazum iz Cotonouja – Cotonou Agreement*. 2000. Dostopno prek: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201306/20130605ATT67340/20130605ATT67340EN.pdf> (30. julij 2015).
52. Stewart, Scott. 2012. *Mali Besieged by Fighters Fleeing Libya*. Dostopno prek: <https://www.stratfor.com/weekly/mali-besieged-fighters-fleeing-libya> (7. avgust 2015).
53. Svet EU. 2003. *Evropska varnostna strategija: varna Evropa v boljšem svetu*. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije.
54. --- 2013a. *Council decision of 17 January 2013 on a European Union military mission to contribute to the training of the Malian Armed Forces (EUTM Mali)*. Sklep 2013/34/CFSP, sprejet 17. januarja. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:014:0019:0021:EN:PDF> (12. december 2015).
55. --- 2013b. *Council decision of 18 February 2013 on the launch of a European Union military mission to contribute to the training of the Malian Armed Forces (EUTM Mali)*. Sklep 2013/87/CFSP, sprejet 18. februarja. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:046:0027:0027:EN:PDF> (15. december 2015).
56. --- 2014. *Council decision of 15 April 2014 on the European Union CSDP mission in Mali (EUCAP Sahel Mali)*. Sklep 014/219/CFSP, sprejet 15. aprila. Dostopno prek: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2014_113_R_0004&from=EN (14. december 2015).
57. The Telegraph. 2012. *Mali's new leader threatens 'total war' against Tuareg rebels*. Dostopno prek: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/>

- mali/9201664/Malis-new-leader-threatens-total-war-against-Tuareg-rebels.html (10. avgust 2015).
58. The Washington Post. 2012. *Islamist rebels gain ground in Mali, seize control of Douentza, ousting former allied militia*. Dostopno prek: <http://www.webcitation.org/mainframe.php> (18. avgust 2015).
59. UN News Centre. 2012. *UN Security Council authorizes African-led intervention force in Mali*. Dostopno prek: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=43827#.VddhrVKr7q4> (21. avgust 2015).
60. United Nations. 2013. *MINUSMA – United Nations Stabilization Mission in Mali*. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/background.shtml> (3. november 2015).
61. --- 2015. *MINUSMA – Mandate*. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/mandate.shtml> (3. november 2015).
62. Varnostni svet OZN. 2012a. *Resolucija 2071, S/RES/2071/2012*. Dostopno prek: <http://www.globalr2p.org/media/files/sres2071.pdf> (15. december 2015).
63. --- 2012b. *Resolucija 2085, S/RES/2085/2012*. Dostopno prek: <http://www.globalr2p.org/media/files/sres2085-on-mali.pdf> (15. december 2015).
64. Villa-Vicencio, Charles. 2015. *Africa: What Lies Behind the Rise of Jihadist Movements in Africa*. Dostopno prek: <http://allafrica.com/stories/201506190808.html> (23. junij 2015).
65. Whitman, Richard G. in Stefan Wolff. 2012. The European Union as a global conflict manager: Capabilities and context in an interdependent world. V *The European Union as a Global Conflict Manager*, ur. Richard G. Whitman in Stefan Wolff, 3–19. London in New York: Routledge.
66. Zupančič, Rok. 2013. *Preprečevanje oboroženih konfliktov: vloga OZN, EU, OVSE in Nata na Kosovu (1999–2008)*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.